

Dragan Mišević

MRAVICA

TIKA

2023.godine

MRAVICA TIKA

Autor: Dragan Mišćević

Urednik: Nenad Grbac

Lektorica: Branka Mišćević

© Copyright Dragan Mišćević. Sva prava pridržana.
Ni jedan dio ove knjige ne smije se reproducirati u bilo kom obliku ili na bilo koji način uklopiti u drugi rad, prenijeti u bilo koju formu: bez pismenog odobrenja autora, uvažavajući sva autorska prava.

*Mravi su porodica kukaca koja živi
u velikim zadružnim zajednicama.
Pripadaju redu opnokrilaca, dio su
nadporodice žalčara iz podreda
utegnutozačanih.*

Dragan Mišćević

Pripremio: Dragan Mišćević

Uredio i obradio: Nenad Grbac

Vepar razara mravinjak

Tika je sretno i veselo trčkarala mravinjakom. Čisti sićušne podzemne komorice. Iznosi mrvice izmeta na kupolu. Obična je spremačica. Na samom je dnu hijerarhije među mravima. Pred njom je dug put da se popne na viši položaj.

Jack Kljunaš, mladi mravac, je također čistač hodnika i komorica u mravinjaku. Za razliku od Tike koja marljivo radi on se izvrnuo na leđa u hodniku. Struže tankim crvenkastim nožicama po zraku da se odmori. Strašno se umorio od silnih poslova koje obavlja od ranoga jutra.

Naišla je Eta, njegovateljica u mravljim jasicama. Hrani tek izležene mrave. Njeguje ih i čisti. Održava higijenu. Traži Jacka jer se jutros nije pojavio na svom radnom mjestu.

- Gdje je Jack? pita Eta.

- Ne pitaj za Jacka. To je jedini lijeni mrav na cijelom svijetu, kaže Jelica.

Eta je ljutito pogleda i sijevnu vatrom iz obadva oka te ljutito odjuri podzemnim hodnikom u potrazi za Jackom. Nije tajna da se ona zaljubila u Jacka.

Uskoro ga je ugledala kako zabavlja male mrave svojim vragolijama. Čas je skakutao na dvije noge, pa se opet izvalio na leđa i mlatarao nožicama kao da vozi bicikl.

Iznenada nastade strašna buka i halabuka. Pomutnja i metež. Cijeli se mravinjak zatresao.

Divlji vepar¹ razara kupolu mravinjaka i guta mrave i ličinke. Pucaju zidovi komorica i hodnika. Crna njuška ruje. Užas. Kaos. Mravi izbezumljeno i bezglavo glavinjaju hodnicima.

---

¹vepar/ mužjak divlje svinje

Ratnici na ulazima jurišaju prema stražnoj nemani. Grizu ga svojim oštrim kliještama. Ubrizgavaju mu u sitne ranice svoj otrov.

Mravinjak se ponovo zatrese. Grozna neman ruši njihov mirni dom. Crna njuška rastura pregrade, hodnike, odjele za ličinke, kukuljice, radnice, čistačice i ratnike. Zemlja se urušava. Crveni jezik halapljivo grabi larve, radnice, ratnike.

Sa svih strana mravi jure u obranu svoga doma. Navališe na crnu njušku divljeg vepra. Grizu ga. Ujedaju. Mravlju kiselinu špricaju u sitne pore na veprovj koži. Vepar malo zastane, ali nastavlja razarati mravinjak i gutati sve što dohvati.

Tisuće ljutih uboda konačno nagna divljeg vepra u bijeg. Na sebi ponese tisuće ratnica i ratnika, radnica i čistačica koje su ga još uvijek nemilosrdno grizle svojim čvrstim rilcima. Među njima je i Tika. Vepar juri prema blatnjavoj kaljuži da ublaži ljute rane.

Tika ga još jednom snažno ugrize. Jadnik skviči kao da ga kolju. Već je blizu kaljuže.

Mravi skaču s vepra na šumsko tlo. Neki su se zapetljali u dlaku. Jedva se izvlače. U oštroj svinjskoj dlaci ostade samo Tika. Njene tanke crvenkaste nožice zapinju o blatnjavu dlaku. Jedva se probija kroz taj gustiš. Vepar juriša prema muljevitoj grabi. Već je prednjim nogama u grabi. Njuška mu gori od bola. Stražnjica je u plamenu. Mravlja kiselina grize mu kožu. Jedva čeka da se uvali u debelo blato. Već je zario njušku u kaljužu, a Tika još vrluda između dlaka na repu. Jeza je prožima:

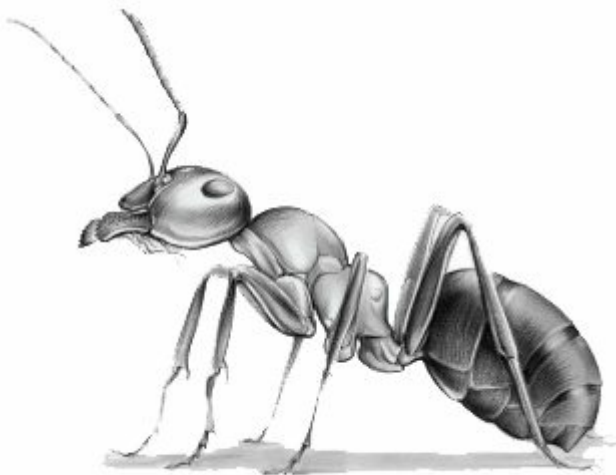
- Zar je to kraj?

U zadnji tren skoči s repa na vlažnu travu. Spašena je.

Vepar se uvali u crni glib. Valja se u blatu. Liječi svoje rane. Samo njuška izviruje iz gliba.

Tika se okrene lijevo-desno. Nigdje u blizini nijednoga mravca. Hitre noge pojure. Prema mravinjaku. Lako će prepoznati svoj mravinjak po mirisu poljskog cvijeća. Rilcima njuši trag kojim su se vratili ostali mravi. Mravi uvijek ostavljaju iza sebe mirisni trag da se znaju vratiti u svoj mravinjak ili otići do hrane koju su pronašli izviđači.

Traži tragove kojima su se vratili. Potrči prema šumi misleći da je tamo njezin mravinjak, ali trči u suprotnom smjeru. Sve je dalje i dalje od svoga doma.

Ruševine

Čim je vepar odmaglio u šumu jaučući od silnih uboda, svi preživjeli mravi počnu obnavljati razrušeni mravinjak. Jedni donose građu za obnovu. Travke, grančice, listiće. Čiste i popravljaju urušene hodnike i komore. Mravi ratnici brane ulaze u mravinjak od osa, stršljena i ptica. Uvijek se nađu oni koji tuđu nevolju žele napraviti još većom, još strašnijom da bi izvukli korist od tuđe nevolje.

Kupola koja štiti podzemne hodnike od kiše i žege potpuno je razrušena. Hodnici i komorice koji su i do dva metra pod zemljom ostali su netaknuti. Svinjska njuška nije mogla razoriti tvrdu zemlju u kojoj obitavaju milijuni hranitelja, hraniteljica, njegovatelja, njegovateljica, čistačica, izviđača, radnica i radnika te ratnika i ratnika.

Premještaju larve. Legla. Podmladak. Izoliraju leglo od ostatka ruševina. Prenose ga dublje u komore mravinjaka. Njegovateljice s Kraljicom Majkom²hrane ličinke.

Ticalima prenose jedni drugima obavijesti o nestalim mravima i mravicama. Brižljivo podnose izvješća Majki Kraljici o nastaloj šteti i nestalim mravima. Nitko se ne hvališe svojim junaštvom. Sramota je hvaliti se junaku, a još gore ne imati se čime hvaliti.

Mali mravac Jack Kljunaš trči hodnicima i komorama. Mračnim prostorijama. Traži svoju prijateljicu Tiku, ali je nigdje nema.

Priđe mu jedan snažni ratnik, velike glave i oštih čeljusti, te mu prišapne da je hrabra Tika jurišala na vepra braneći mravinjak. Žrtvovala se i istakla svojom hrabrošću.

- Baš je luda! zaključio Jack Kljunaš i promrmlja: „Umjesto da se sakrije, ona se izvrgla nečuvenoj opasnosti! Luda Tika. Tko zna što se

---

²Kraljica Majka je matica. Matica je kod društvenih insekata (pčela, osa, mrava, termita) ženka koja nosi jajašca iz kojih se izlegu mladi insekti (mravi, pčele, ose, termiti).

s njom dogodilo. Jadna majka u junaka. Bježanova majka nikad nije plakala.“

Malo je tugovao, zatim potrčao za Etom. Ona ga dotakne svojim rilcima izražavajući svoju naklonost i radost što ga vidi živog i zdravog.

- Jesi li bio u opasnosti? upita ga.

- Nisam lud biti u opasnosti. Odmah sam potrčao u donje prostorije. U sigurnost.

- Ti si kukavica, kaže Eta.

- Bolje je biti kukavica, nego li nestali mravak, odbrusi Jack Kljunaš.

Eta se okrene i potrči dalje, samo da ne gleda hvalisavog Jacka Kljunaša. Jack Kljunaš pomalo posramljen izjuri iz mravinjaka. Doziva Tiku. Nema odgovora ni traga. Sav se napeo od silnog dozivanja, ali Tike nema.

Neki su mravi već umorili od teških poslova popravljajući mravinjak. Večer je nalegla na šumu. Ljetna sparina pritisla svom žestinom mravinjak. Iscrpljeni i omamljeni zatvorili su sve ulaze te otišli na zasluženi počinak. Samo je Jack Kljunaš ostao u travi dozivajući svoju prijateljicu Tiku koja ga je uvijek branila od jačih mrava i smijala se njegovim ludorijama.

Raj ili pakao

Tika neumorno trči prema svome mravinjaku. Tako misli. Ne sluti da se svakim korakom udaljava od svoga doma sve dalje i dalje. Rilom ispituje svaki miris, ali nijedan trag joj ne pruža nadu u spas. Izgubljena je. Besciljno luta kroz sprženu travu. Nijednoga mrava nema u blizini. Ni glasa ni mirisa. Uzalud usmjerava svoja nježna ticala na sve strane, ali osim sparine ljetnog dana ništa drugo ne osjeća. Pomalo gubi nadu u spas. Izgubljena je. Jadna je i sama. Već je bole tanke nožice od umora. Ide sve sporije. Zastajkuje. Njuši sve tragove, ali nema nijednog poznatog. Vrti glavom lijevo i desno. Propinje se iznad travki na stražnjim nožicama, ali ništa ne vidi osim suhe trave.

Sunce pospano namiguje. Sprema se na počinak. Mrak skriva vidike i horizonte. Rumeni odsjaj bliješti iznad dalekih krošnji.

Srce joj ubrzano kuca, ali hrabra Tika ne odustaje. Opire se svom snagom snu i umoru. Još malo i tama će prekriti ravnicu i šumu.

Najednom ticala osjećaju nešto slatko. Mirisno. Medonosno... slatko, slatko... slatko do bola, a miriše po cvjetnoj livadi, a nije livada.

Ispruži korak. Uskoro ugleda leteće nemani kako zuje ispred čudnovatih kutija. Zuje pčele stražari čuvajući ulaz u košnicu.

Nešto neodoljivo mirisno i slatko vuče Tiku sve bliže i bliže košnicama. Učas je stigla pred sam ulaz, popela se na samo leto ispred ulaza, a tamo ju je dočekalo nekoliko pčela stražarica:

- Hej! Mrave! Ti nisi pčela! Ne pripadaš nama!
- Ja sam Tika iz Kraljevstva Rujana. Ja sam livadski mrav...
- A gdje ti je to kraljevstvo? upitaše pčele stražarice.
- Tamo... promuca jadna Tika ... tamo ...

- Hm, tamo, tamo, kaže jedna pčela. Lepršanjem svojih krila i nekim čudnim skokovima obavijesti svoje družice neka je puste u košnicu.

Tika sva sretna i vesela što se spasila utrča kroz uski otvor. Čim je ušla, ugledala je na podu debeli sloj hrane kojom bi se nahranio cijeli mravinjak. Na dnu pčelinje košnice vidi mnogo mrava koji iz košnice iznose smeće, ali i uginule pčele i sitne, jedva vidljive, bjelkaste grinje.³ Odmah je napunila svoja rila medonosnim kapljicama. Utažila glad i zagledala se u čudno mnoštvo raznovrsnih mrava.

Ubrzo se pred njom stvorila jedna pčela radilica⁴. Sa smiješkom joj je objasnila da će ova košnica biti njezin stalni dom. Moći će jesti sve što joj se sviđa, ali će zato s ostalim mravima koji se nalaze u košnici čistiti podnicu od svih nečistoća, a posebno će paziti da čisti sitne nametljive uši zvane Varroe⁵ koje pčelama sišu krv pa pčele obolijevaju od varooze.

Te strašne Varroe prilijepe se pčeli na leđa, za vrat, za trbuh i sišu im krv. Jadne pčele stradavaju od tih ljutih napasnika koji su tako sitni da se jedva primijete.

Tika je odmah pojela jednu Varrou i zaključila da je jako ukusna. Odmah su se stvorile dvije-tri pčele moleći je da im s leđa ukloni Varroe. Opasne nametnike.

Noć se ušuljala u sva ulišta košnice. Iznemogla Tika legla je uz rub košnice i čvrsto usnula.

Noć je savila svoja krila skrivajući pčelinjak. Posljednje pčele se uvlače u svoja košnice, zauzimaju svoja mjesta, a jedna Tika,

---

³ grinje / sitne životinje iz reda paučnjaka (nametnici na pčelama, uši)

⁴ pčela radilica / pčele imaju svoja zaduženja. Radilice skupljaju nektar i pelud, vodarice donose vodu, stražarice čuvaju ulaz, njegovateljice njeguju leglo, matica leže jajašca iz kojih se legu pčele, čistačice čiste košnicu, izviđačice traže vodu i medonosno bilje.

varooza⁵ /nametnička bolest odraslih pčela i pčelinjega legla uzrokovana grinjom Varroa jacobsoni, napadnuta zajednica slabi i konačno propada

iznemogla od svih događanja današnjim danom, ostala je na podu nepomična sve do jutra.

Sunce je namigivalo iz daljine pozdravljajući livade, šume, i sav božji svijet milujući toplinom košnice pčelinjaka. Tika protrlja okice i pogleda u čudan svijet. Žamor pčela i ubrzani koraci mnogih mrava davali su joj na znanje da je prenoćila daleko od svoga doma.

Pristupi Tika jednoj manjoj skupini mrava koji su iznosili nečistoću iz košnice, ali je oni grubo istjeraše iz svoga društva.

- Fuj, ti ne pripadaš šumskim mravima! Ti si običan livadski mrav.

- Jesam, ja sam livadski mrav i moje kraljevstvo je Kraljevstvo Rujana.

- Fuj, smrdiš po livadskom cvijeću. Odlazi od nas profinjenih mrava koji uživamo u mirisu svježeg bukovog lista.

- Zašto me tjeraju? čudi se mala Tika prilazeći novoj skupini, koja je već izdaleka povikala:

- Goni se odavde! Mi smo crveni mravi i ne družimo se s crnim mravima. Mi smo otmjena vrsta.

- Crveni mravi? začudi se Tika.

- Nisam čula da postoje crveni mravi. Moje su noge crvenkaste, jesam li i ja crveni mrav?

- Nisi, ti si grozni crni livadni mrav.

- Odlazi, smrdljivi stvore, ne možemo izdržati taj užasni miris livadskog cvijeća.

Tika se udalji prilazeći novoj skupini. Nije se ni približila, a jedan od tih zločestih mrava je dočeka oštrim rilom i odgura nazad.

- Izlazi! Mi smo mravi stolari. Ne podnosimo takve umišljene livadske mrave koji su naši smrtni neprijatelji.

- Neee, ote se Tiki, mi smo miroljubivi mravi. Nama nijedni mravi nisu neprijatelji. Naši su neprijatelji divlje svinje, gušteri, ptice, ose i stršljeni.
- Hahahaha! zaori se mravlji smijeh u pčelinjoj košnici.
- Livadski mravi su prijatelji svim mravima. Umrijet ćemo od smijeha.
- To su najveći krvoloci među mravima, poviče jedan crveni mravac.
- Neeee, mi smo dobronamjerni i srdačni mravi. Krvoloci su termiti. Oni uništavaju sve živo pred sobom.
- Što si to rekla, isprsi se iz polutame jedan veliki termit.
- Tko je krvolok? Reci mi, ako imaš hrabrosti.
- Ja, ovaj, zadrhta Tika pred zloćudnim termitom, ali iz jednog ulišta dopre stroga naredba starog pčelca, mrzovoljnog truta:
- Robovi! Tišina! Neću nikakvu svađu jer ću vas sve izbaciti iz košnice.

Umjesto da se povesele što će dospjeti na slobodu, svi mravi u strahu zašute i prionu na posao.

Nastade tišina. Blago zujanje pčela preplavi košnicu. Mravi se rastrčāše podnicom na sve strane odvojeni jedni od drugih iznoseći nečistoću iz košnice.

Tika uze nekoliko sitnih mrvica i ponese izlazu pitajući se zašto je stari pčelac rekao da robovi budu tiho. Što to znači da su robovi? Ona baš i ne zna što je to rob. Ona nije ropkinja. Ona je Tika iz Kraljevstva Rujane. Ona je čistačica legla i spremačica. Ona se vraća u svoje kraljevstvo koje je napao divlji vepar. Hrabro je branila svoju Rujanu. Triput je snažno zagrizla svojim rilcima strašnog vepra za uho. Ubola ga žalcem. Ubrizgala mu sav otrov iz svoje vrećice. Ne, ona nije nikakva ropkinja. Samo je došla u košnicu da utaži glad i da

se odmori. Uskoro će krenuti dalje. Mora se vratiti u svoj mravinjak.
U slavno Kraljevstvo Rujana.

Ponos i tuga

Mravi su bili ponosni što su obranili svoj dom, ali i tužni zbog žrtava i razorenog mravinjaka.

U sam smiraj srpanjskog dana Kraljica Majka je okupila ratnike i stražare da joj kažu sve o nastaloj šteti i nestalim mravima.

Maršal Kraljevstva Rujana, strašni Nebojša, odlučno je stupio pred kraljicu udarajući sa svih šest nogu o pod komore te je izvijestio sve prisutne i Kraljicu Majku da su u žestokom otporu nestala 152 mrava. Stotinu i jedan ratnik, 9 njegovateljica, 27 čistača i čistačica, 15 radnika i radnica među kojima se svojom hrabrošću istakla mala Tika. Ona je svojim odlučnim jurišom ugrizla divljeg vepra za uho nekoliko puta i žalcem ga bocnula u stražnjicu tako silno da je divljak zacvilio kao ljuta guja i nagnao se u bijeg. Točan broj nestalih se još uvijek ne zna jer se neki mravi vraćaju. Progonili su tu strašnu neman, divljega vepra, sve do neke kaljuže. Nada se da će se mnogi nestali vratiti, ako ne danas, doći će sutra.

U dvoranu uđe pridošli ratnik Smotanko i kaže da je on među zadnjima napustio divljega vepra. Jedino je Tika zapela među oštrim veprovim dlakama i ne zna što se s njom zbilo, jer je vepar odjurio u kaljužu prepunu blata.

Svi su pognuli glave sluteći najgore.

Nabrajanjem šteta u mravinjaku sjednica Ratnog vijeća Kraljevine Rujane se oteгла dugo u noć. Kada su odlazili od Kraljice Majke na počinak, mravinjak je već odavno utonuo u dubok san.

U zarobljeništvu

Drugog dana sunce je namigivalo uspavanim košnicama kada je Tika osjetila umor u desnoj zadnjoj nozi. Podigla je kandže i primijetila da je jedna od triju kandži malo natečena. Od umora i hodanja proteklog dana. Kad bi bila u svome mravinjaku, odmah bi se javila teti bolničarki, ali u košnici s pčelama i neprijateljskim mravima nije imala hrabrosti ni pomišljati na bilo kakvu pomoć. Malo je nesigurno dodirivala dno košnice dok se pokrenula prema izlazu.

Čim je ticalima osjetila jutarnju svježinu, duboko je udahнула, napunila se čarobnim kisikom i zakoračila na leto košnice, ali tu ju je dočekalo iznenađenje.

Pčele stražari zazuje dajući joj na znanje da se mora vratiti nazad. Tika se nije dala zbuniti. Odmah je, svojeglava kakva je oduvijek bila, izrecitala svoje namjere:

- Gospođice stražarice, ja sam Tika iz Kraljevstva Rujana. Nas je jučer napao divlji vepar...

- Halo, jesi li gluha? Vrati se u košnicu!

- Ne, ja moram ići u svoje Kraljevstvo Rujanu.

- Hohooo! nasmijale su se stražarice i dodale:

- Zaboravi neku šugavu Kraljevinu. Ti si od danas pa za sva vremena samo naša ropkinja koja će s ostalim ropkinjama i robovima održavati čistoću u našoj košnici, a mi ćemo te bogato hraniti i paziti na tebe da živiš u toplom i suhom...

- Moja Kraljevina nije šugava. To je najljepše kraljevstvo koje postoji... Neću biti ropkinja... ja moram u svoju Rujanu. Čekaju me. Moram Kraljici Majki pomagati u njegovanju slatkih malih kukuljica i čišćenju komorica...

- Zaboravi! odsiječe netko od stražara i brzo doda:

- Imat ćeš ti pune ruke posla i u našoj košnici. Čistit ćeš pčele od napasnih grinja, Varroa, da naše pčele ne obole od opasne varooze.

- Ja ništa ne znam o tome.

- Naučit ćeš, odgovori jedna zujeća pčela uspravljajući se na stražnje noge i gurajući je nazad.

Tika je zaprepaštena ustuknula, a tada je vidjela kako su se ostali mravi ušutjeli i razmiljeli po podu košnice te iznose uginule pčele i sitne uši.

Još se nije ni snašla kada joj priđe jedna pčela i zamoli je da joj ukloni jednu zlobnu Varrou koja ju je zaskočila na nekom cvijetu dok je skupljala nektar i sada joj ta napasnica siše krv. Neizdržljivo. Tika je ugledala sitnu, bjelkastu točkicu na pčelinjim leđima i zabola rilce u nju skidajući je s pčele. Oslobođena pčela veselo poskoči, zamaše krilima i veselo odleti u skupljanje nektara. Još se pčela medarica nije pravo ni odmakla od Tike i košnice, a pred Tiku stupi pčela vodarica:

- Molim te, doktorice, oslobodi i mene ove napasne uši na mojim leđima moram po vodu, a ona mi siše krv. Već sam malaksala...

U tren oka Tika je uništila još jednu Varrou. Sretna pčela vodarica ode po vodu za pčele u košnici i za tek izležene pčele. Nije ni čula kada je Tika za njom doviknula:

- Ja nisam liječnica, ja sam obična, najobičnija radnica u svome mravinjaku i ja želim ići kući pomagati svojim mravcima u obnovi urušenog mravinjaka i u miru njegovati svoje kukuljice i sakupljati hranu.

Crveni mrav ju je grubo odgurnuo dok je prilazila jednoj pčeli. Šumski mrav joj je namjerno stao na ozlijeđenu nogu. Termit se stalno mrštio i rogoborio kako će joj pokazati tko su najveći zlikovci. Jadna Tika svaki čas se okretala lijevo-desno. Vrtjela glavom. Strahovala da će je svaki čas netko napasti.

Unatoč svemu pred Tikom se stvori dugi red nesretnih pčela koje su napale Varroe. Marljivo, brzo i lako skida s njihovih leđa sitne uši. Time je pojačavala bijes i mržnju ostalih mrava koji su se trudili i ulizivali pčelama što su bolje mogli, ali nisu bili spretni i vješti kao Tika. Vrebali su svaku zgodu da joj dobace mrki pogled, prijeteće uvrede i poneki udarac dok prolaze pored nje.

Noge su je boljale od napornog stajanja i skakanja od pčele do pčele i skidanja grinja, a duša ju je boljela zbog nepravde koju joj nanose ostali mravi.

- Zar svi mi nismo samo obični mravi i robovi u ovoj košnici.

Ozljeda ju je sve više mučila. Ozlijeđenu je nogu podizala od poda da ju malo odmori. Jadnica je sve više šepala. Nesnosna bol bivala je sve jača. Noga je počela sve više otjecati.

Jedna pčela joj priđe:

- Robinjice, zlato naše vrijedno, tebe boli noga?

- Aha, potvrdi Tika.

- Zašto nisi rekla?

- Bojim se.. tiho procijedi Tika.

- Ne moraš se bojati. Sada ću ja zvati našu liječnicu pa neka ti ona pogleda nogu.

Uskoro je jedna pčela, liječnica, svojim rilcem dodirivala ozlijeđenu kandžu i na taj ju je način liječila.

- Doktorice, a što mi to radite.

- Stavljam ti lijek na ranu.

- Kakav je to lijek?

- To je propolis⁶, univerzalni pčelinji lijek za sve bolesti.
- Joj, hoćete li meni dati taj lijek da ga odnesem u svoj mravinjak?
- Ludice, zar ne shvaćaš da si ti robinja i da ćeš zauvijek ostati u našoj košnici.
- Ali ja želim ići svojim. Ovdje sam sama. Nitko me ovdje ne voli.
- Svi te volimo! ljutito će pčela liječnica i nastavi:
  - Ti ćeš biti moja glavna pomoćnica. O tebi se već pričaju priče kako s nevjerojatnom lakoćom skidaš Varroe. Ti nam trebaš. Bez tebe ćemo se teško riješiti Varroa...
  - Ali ja neću, i neću biti kod vas. Želim u svoj mravinjak. Hoću kući, hoću u svoj dom!
  - Ne ljuti se, mrvice malena. Mi ćemo te njegovati bolje nego li ikoji mrav. Birat ćemo za tebe najbolje zalogaje, uredit ćemo ti posebnu posteljicu. Bit će ti kod nas kao u raju.
  - Neću raj, hoću svoj mravinjak. Hoću uživati u mirisu livadskog cvijeća. U dahu i svježini moga mravinjaka, premda bio i najgori miris na svijetu.
  - Smiri se, malena. Vidjet ćeš uskoro da ti je kod nas najljepše.

Nemoćna Tika sklupčala se uz rub košnice i zadrhtala na svih šest crvenkastih nožica. Utučena je naslonila glavu o drveni okvir satne osnove.

---

⁶ propolis / pčelinji proizvod ugodna mirisa i ljekovitih svojstava; sastavljen od biljnih smola, peluda i voska

Jack traži Tiku

Ljubav je slijepa. Traži da se za voljenu osobu boriš svim silama. Šašavi Jack Kljunaš nastavi potragu za Tikom. Još jučer je istrčao iz mravinjaka tražeći Tiku. Dozivao je i dozivao. Odgovora nije bilo.

Slijedio je trag divljeg vepra. Skoro se onesvijestio od smrada, ali je išao sve do kaljuže.

Odatle pođe u šumarak. Provlači se kroz trnje i kupine, ali nigdje nijednoga mrava. Nigdje traga. Dođe ispod stoljetnoga hrasta. Vere se uz kvrgavo deblo u krošnju ne bi li odozgo s visine ugledao Tiku.

Dok se verao i oštrim kandžama na vrhu nogu hvatao za koru, nije ni primijetio da je došao pred gnijezdo opasnih stršljenova. Ugleda rupu u drvetu. Turi glavu kroz otvor. Skoro se onesvijesti od opasnosti koja je iskrsla pred njim. Jedan veliki stršljen baš se izvlači iz duplje. Nije primijetio Jacka Kljunaša.

Jack se sjurio niz stablo poput rakete. Sakri se ispod suhog lišća. Drhturi. Trese se, a srce joj luđački tuče. Ne zna što bi. Treba li nastaviti potragu za Tikom ili se vratiti u sigurnost mravinjaka. Noge same krenuše. Kuda i kamo? Nema pojma. Tumara lijevo-desno, simo-tamo... Više ne zna gdje se nalazi. Ljubav ne dopušta da posustane i da odustane. Nastavlja potragu. Trčeći popne se na nešto mekano. Prepadne se kada se to počelo micati. Stoji na zmiji ptičarki. Nije ga primijetila. Brzo skoči u travu i čeka da dođe do daha.

Požuri za ticalima koja su osjećala miris, ali negdje u daljini. Njuh ga je uskoro doveo na stazu kojom su prolazili mravi.

Uključio je sva osjetila. Napregne sve snage da otkrije u kom pravcu su otišli, ali nije mogao doznati. Krenuo je u smjeru svjetla na rubu šume. Vratio se pred kaljužu u kojoj je divlji vepar još uvijek liječio svoje rane od uboda mnogobrojnih mrava.

Pođe nekoliko koraka naprijed. Izgubio je mirisni trag koji je osjećao. Nekoliko koraka pođe prema kaljuži te naiđe na miris neke mravice. Usmjeri rila i poskoči od radosti. To je Tikin miris. Ovuda je prošla Tika.

Pođe tragom zaostalih mirisa. Za mirisnim porukama koje je iza sebe ostavljala Tika.

Za divno čudo nije slijedila tragove ostalih mrava. Krenula je na sasvim suprotnu stranu. Polako upravljajući mirisne antene lagano se kretao stazom kojom je ona prošla.

Dan je bio na izdisaju. Nebo se zarumenilo, a njega je izdala snaga te se stisne uz vlat trave i zaspe.

Borba za opstanak

Pčele su hvalile Tiku. Vrijedna je. Marljiva je. S lakoćom uklanja Varroe s njihovih leđa. Daju joj najbolju hranu. Njeguju je. Noga joj je potpuno ozdravila, ali Tika unatoč tome želi pobjeći iz zarobljeništva. U stalnom je strahu da je ne napadne onaj divovski termit, ili da je ne napadnu crveni ili šumski mravi. Svi su u zarobljeništvu. Unatoč Tikinom htijenju da se s njima sprijatelji, ostaju pri svome preziru prema Tiki jer ne vole livadske mrave. Livadski mravi su njihovi najveći neprijatelji. Tika nema pojma zašto livadske mrave smatraju svojim najvećim neprijateljima. Tika nikada u svome životu nije nikome ništa našao učinila, a oni stalno rogo bore protiv nje. Odvraćaju svoja rilca jer im njezin miris ide na živce. Oni bi je najradije smlavili, zatukli, ali se boje pčela i njihove odmazde. Ipak su pčele gospodari u ovoj košnici. Tika im je pokušavala objasniti sve čari slobodnog života i sreće u slozi i zajedništvu, ali oni odvrćaju pogled od nje. Namrgode se čim ju ugledaju. U njihovim pogledima osjeća prezir, zato je prestala bilo što govoriti. Nema koristi od uvjeravanja. Svatko se drži svoga mišljenja i uvjerenja. Najteže je nekoga uvjeriti da je nešto drugo bolje. Teško mijenjaju mišljenje bez obzira jesu li u pravu ili nisu.

Tika marljivo tamani Varroe, pčelinje neprijatelje, i smišlja planove za bijeg.

Kada se najmanje nadala iz jednog kuta iskoči veliki trut⁷. Trutovi u košnici nemaju veliku zadaću. Oni uglavnom leže i griju leglo. Pčele ih drže u košnici sve do jeseni dok matica polaže jajašca, a potom ih najure iz košnice da im ne troše hranu, jer trutovi neće ništa raditi. I trut se pokloni Tiki:

- Tika, spašavaj me! Na mojim leđima se nakotilo stotinu Varroa. Pomozi Tika.

---

⁷ trut / pčelinji mužjak koji oploduje maticu; smatra ga se ljenčinom i neradnikom, ali on svojim tijelom zagrijava pčelinje leglo.

- Hoću, odazove se Tika te se uspentra trutu na leđa. Bile su samo dvije Varroe, ali su svojski sisale njegovu krv. Tika odmah jednu uništi, a zatim zamoli truta:

- Joj, gospodine trute, ovdje je previše Varroa, morali biste me iznijeti van iz košnice, jer ovdje ne vidim najbolje.

Još nije ni dovršila svoje misli, a trut je već izletio iz košnice s Tikom na leđima. Vinuo se uvis tako visoko da se Tiki zavrtjelo u glavi.

- Gospodine trute, molim vas, spustite se niže. Vrti mi se u glavi od tolike visine.

- I trut poslušno sleti na neki grm, a Tika mu skide zadnju Varrou i – hop! Nestade ispod grma.

Trut s olakšanjem odleti dalje. Rasterećen i olakšan za krvopije na svojim leđima, zaboravio se i zahvaliti Tiki na usluzi. Nije Tika niti očekivala zahvalu. Bila je na slobodi. Potrčala je što dalje od košnice ne mareći kamo ide. Hitre nožice su grabile sve brže i brže. Činilo se i samoj Tiki da će poletjeti uvis od tolike brzine, ali se na kraju umorila. Zastala iza jedne travke. Popela se na nju i nakon dugo dana osjetila sunčevu toplinu na svom sitnom tjelešcu. Nakon odmora krenula je preko široke i prostrane livade što dalje od košnice, od zarobljeništa.

Strahote

Pred Tiku skoči čudnovat stvor. Ovakvo stvorenje nije još vidjela. Samo je odnekud doskočio pred nju. Zatitrao obadvjema antenama na glavi upijajući miris i pokušao dotaknuti malu Tiku.

- Tko si ti? zaprepastila se Tika.
- Ja sam skakavac⁸! Vidiš – hop! I skočim koliko hoću.
- Hoćeš li me pojesti? pita Tika.
- Budalo! Mi smo biljojedi. Mi ne jedemo meso.

Tika zinula u čudu. Odmah joj je lakše pri srcu, ali s nevjericom gleda u skakavca.

- Koliko ti imaš očiju?
- Koliko mi treba, kaže skakavac čudeći se pitanju.
- Ja vidim, vidim dva velika oka, a onda na vrhu glave vidim još tri oka, veli Tika.
- Tako je, potvrdi skakavac.
- Zašto ti imaš toliko očiju?
- Zašto ti imaš samo dva oka?
- Meni su dovoljna dva oka... ne treba mi više...
- A meni treba pet očiju da vidim gdje ću doskočiti i da se sakrijem ako opazim opasnost iznad glave.
- Aha, potvrdi Tika te priupita:
- Znaš li ti gdje se nalazi moja Kraljevina Rujana?

---

⁸ skakavac – kukac s dva krila i sa izrazito velikim trećim parom nogu za skakanje.

- Nikad čuo!

- Znaš, to ti je najljepši mravinjak na svijetu. Nas je napao divlji vepar. Urušio nam je kupolu pa smo se branili. I ja sam ga ujela dvaput. Bježeći odnio me na svojim leđima do kaljuže. Jedva sam se spasila.

- Ti si napala divljeg vepara, reče skakavac. Nasmije se i skoči daleko, daleko. Ne vjeruje Tiki.

- Pih, koja si ti lažljivica, reče i skoči još dalje.

Tika nastavi put.

Odjednom opazi da se trava uvija i da nešto juriša kroz travu. Uskoro pored nje projuri gušter zelembać. Na svu sreću nije primijetio Tiku jer bi je smazao u trenu.

- Ponekad je bolje biti sitan i neprimjetan. Da sam velika, ode ja gušteru u ralje.

Oprezno nastavi dalje. Naći će nekoga tko zna gdje je njena Kraljevina Rujana. Bitno je ne odustati od svoga nauma. Nikada ne treba odustati, uvjeravala je samu sebe, a dan je bio na izmaku.

Požurila se i naišla na asfaltiranu stazu koju su utabali mnogobrojni mravi. Po mirisu nije mogla zaključiti koji su to mravi. Uputila se utabanom stazicom i uskoro ugledala mravinjak. Razveselila se. Pred njom su bili livadni mravi, njezin rod, njezina vrsta. Oni će joj sigurno pomoći da se vrati u svoje kraljevstvo.

Na ulazu joj put zapriječiše namrgođeni ratnici i usmjeriše svoja kliješta na nju da je zgrome.

- Dobar dan! Ja sam Tika iz Kraljevine Rujane. Nas je napao...

- Odbij, odsiječe vojnik stražar s velikom glavom osposobljenom za ratovanje.

- Ja sam...

- Špijunka! dopre ozbiljan glas iza stražara.
- Ne, ja tražim samo da mi kažete gdje je moje...
- Što ti misliš, mala, da smo mi jeli ludih gljiva? Znamo mi sve trikove kako se uvući u nečiji mravinjak. Izvidjeti gdje se što nalazi i kako ga najlakše napasti.
- Ali ja sam vaša, ja sam livadski mrav kao i vi. Isti smo...
- Nismo isti i nikada nećemo biti isti. Ti imaš drugačiji miris.
- Pa da, ja mirišem po mojoj kraljevini, po mome kraljevstvu, po mome mravinjaku, ali pogledajte iste su nam noge, glave, tijelo.
- Ne lupetaj, kozo jedna! Nismo isti i ti nisi naša. Produži dalje ako ne želiš osjetiti snagu naših kliješta.

Zaprepaštena Tika pognu glavu i nastavi svoj put u nepoznato. Naći će ona svoj mravinjak. Treba hrabrosti i ustrajnosti da ostvariš svoj cilj - uvjerala je samu sebe.

Tumarajući bespućem Tika ugleda na jednom cvijetu čudno stvorenje. Raširio taj stvor neka šarena krila kao da hoće upiti svu svjetlost današnjega dana.

- Hej, tko si ti?
- Ja sam leptir! Najljepši leptir na svijetu!
- Ja sam Tika. Ja sam livadski mrav. Najradišnja na svijetu.
- To ti se uopće ne cijeni, reče leptir Lastin Rep i rekne:
- U životu je najvažnije biti lijep. Tko je lijep, ne mora ništa raditi.
- Mi smo lijepi, ali svejedno radimo. Bez rada se ne može živjeti.
- Samo budale rade...
- Od čega živiš ako ništa ne radiš?

- Od svoje ljepote.

- Što jedeš?

- Zar ne vidiš? Cvijet mi daruje svoj nektar. Odaberem cvijet i najedem se. Uostalom, ne moram ni jesti.

- Pazi se! poviče Tika, ali kasno jer je neka ptica već progutala ljepotana.

Ipak nije najvažnije biti lijep zaključila je Tika sretna što ju ptica nije primijetila. Ipak je najvažnije biti neprimjetan, jer tko se ističe samo ljepotom može završiti u tuđim raljama.

Nije se ni snašla, a u travi ugleda neko veliko četveronožno dugouho stvorenje kratkih prednjih nogu. Sva se strese od straha. Ali taj Dugouško samo pogleda u nju i reče:

- Pih, kakvo je ovo sitno stvorenje? Svašta ima na tom divnom svijetu. Čemu služe i kome trebaju mravi!?

Još nije ni završio svoju litaniju kada ljetnu tišinu prekide pucanj i nesretni zeko se daje u trk da ne izgubi glavu.

- Nije lijepo biti velik i dlakav. Svi te love i progone. Tko zna u čijem loncu možeš završiti, mudrovala je Tika koračajući u susret svom krvniku koji ju je čekao isplažena jezika.

Hoću-neću, neću-hoću...

Stigao Jack Kljunaš pred pčelinjak. Gleda u rojeve pčela stražarica koje čuvaju ulaz u košnice. Ticala mu garantiraju da je Tika stigla baš ovamo, ali je sada Jack Kljunaš u velikoj dilemi. Smije li pitati pčele za Tiku ili je pametnije vratiti se nazad u mravinjak. Cijelim je putem označavao feromonima⁹ svoj put pa će se vratiti bez po muke.

Dugo je razmišljao i razmišljao, ali nije mogao donijeti odluku. Pođe malo prema pčelinjaku, pa se vrati, pa opet pođe, pa se vrati. Klati se kao klatno sata. Malo stoji. Malo se njiše. Na kraju počne dozivati:

- Tikaaaaaaaaaaaa! Ja sam Jack Kljunaš. Tražim te. Tikaaaaaaaa, javi se!

Naravno da se Tika nije odazivala jer je odavno uspjela pobjeći iz zarobljenišтва. Jack Kljunaš se osmjeli i priđe bliže jednoj košnici. Uznemirene pčele su zujanjem odavale da su ga primijetile, a iz košnice izjuri nekoliko crvenih mrava koji se razbježaše na sve strane. Jack digao glavu, raširio usta, a oči samo što mu ne ispadnu. Iz košnice bježe mravi. Možda je i Tika među njima. Sakrije se iza jednog stručka kamilice. Uskoro pored njega projuri nekoliko crvenih mrava. Jack Kljunaš pojuri za njima vičući:

- Jeste li vidjeli Tiku?

Tek na treći upit odgovore:

- Jesmo! Jutros je pobjegla.

- Kamo?

Crveni mravi se izgubiše u travi, a Jack Kljunaš požuri stazom kojom je došao.

---

⁹feromoni / organski spojevi koje luče neki organizmi, a služe sporazumijevanju unutar iste životinjske vrste; »kemijske poruke«, mirisi koje ostavljaju iza sebe i tako dojavljuju dojavljuju put do hrane i put do svoga obitavališta.

Noć je dočekaao pod vedrim nebom. Drhturio je uz travu. Trzao se na svaki drhtaj trave, potmulog šuštanja i struganja po travi.

Jedva je dočekaao prve zrake sunca da se uputi nazad u svoj mravinjak. Cijele se noći vrtio i sanjao Tiku kako ga doziva i kako ga nježno dodiruje svojim rilom.

Tajna ljubav

Nakon napada divljeg vepra u mravinjaku se počelo pričati da bi bilo najpametnije preseliti se na neko sigurnije mjesto. Kraljica Majka je poslala čete izviđača da istraže sve moguće lokacije gdje bi se preselili.

Izviđači su odlazili i dolazili. Svaka skupina je imala svoje izbore. Trebalo se odlučiti između nekoliko lokacija. Maršal Nebojša je mudrovao i mudrovao. Težak je zadatak odlučiti se gdje će biti najsigurnije, najbolje i najlakše nabavljati hranu. Ljetno je doba. Svega je u izobilju. Treba se pripremiti za dugu zimu. Naravno, svatko zna da mravi zimu prespavaju duboko pod zemljom. Moraju iskopati duboke kanale u kojima im neće nauditi ni najhladnija zima. Treba odabrati tlo koje je dovoljno meko za kopanje, a opet čvrsto da se hodnici i komore ne urušavaju.

Kraljica Majka je izdala sve moguće naredbe za preseljenje. Valjalo je krenuti. Najprije radnici moraju iskopati komorice i podzemne hodnike gdje će se svi smjestiti. Kada dovrše posao, prenijet će ličinke, kukuljice i hranu u novi dom.

Jack Kljunaš se vratio u mravinjak. Obradovao ih je svojom izjavom da je Tika, njihova hrabra Tika, živa i da je pobjegla iz zarobljeništva.

Netko mu je vjerovao, a većina nije. Laže Jack Kljunaš. Baš bi se Tika dala zarobiti i biti ropkinja. Tko zna što se desilo sa sirotom Tikom.

Jack se hvalio kako je od crvenih mrava doznao da u pčelinjaku ima hrane u izobilju i da bi bilo najpametnije zaposjesti jedan pčelinjak. Naravno, Jacku nitko nije vjerovao. Nakon dugih priprema prva kolona je krenula na kopanje. Već su prvog dana iskopali dovoljan broj komorica da premjeste ličinke i kukuljice.

Drugog dana Kraljica Majka okružena odabranim ratnicima krenula je u novu nastambu. Kolone mrava nose kukuljice,¹⁰ jajašca i hranu.

---

¹⁰ kukuljice - čahura mravljje ličinke

Dok jedni donose sve što je potrebno, kopači proširuju novu nastambu.

Dio mrava je ostao u starom mravinjaku. Održavat će ga i uređivati. Možda će se morati vratiti nazad. Nikad se ne zna. Dobro je imati rezervni plan.

Mravica Eta se opet vrti oko Jacka Kljunaša. On ju privlači kao magnet. Kud god krene, mora gledati u njega. Svaki čas se dodiruju rilcima. Možda se previše dodiruju. Već su se proširile glasine da su se Eta i Jack zaručili.

Istina je da su bili samo bliski prijatelji. Samo su jedno drugome pomagali u svakojakim poslovima. I Jack Kljunaš prenosi jajašca, ličinke, kukuljice samo što putem često zadrijema ili se odmara u debeloj hladovini. Vrijedni mravi rade bez prestanka. Jack Kljunaš prenese jedan teret dok drugi prenesu dva-tri puta više. Jack je uvijek Jack. On veli da je bolje biti pametan, nego li snažan. Izvlači se i zabušava gdje god može. Nagovara ostale da se presele u mravinjak u kojem će pčele raditi, a oni će uživati u sočnom nektaru, medu i napasnim grinjama Varroama.

Dočula i Kraljica Majka za Jackove priče. Pozvala ga k sebi. Saslušala ga i zaključila da Jack samo trabunja¹¹.

- Dragi moj Jack, mi smo čestiti i ugledni mravi. Mi nismo pljačkaši. Živimo od svoga rada. Uživamo u onome što sami steknemo. Uzgajamo biljne uši da se prehranimo i da odgojimo mlade naraštaje koji će zamijeniti u poslu stare i iznemogle mrave.

- Znam ja to. Ništa mi ne bismo ukrali, samo bismo se dogovorili s pčelama da nam daju svoj višak, a mi bismo ih čistili od Varroa i tako spriječili bolest zvanu varroza.

---

¹¹trabunjati - govoriti glupo i besmisleno, govoriti koješta

- E, moj Jack, tada ne bismo bili slobodni, ni svoji na svome. Ovisili bismo o dobroj volji pčela. One bi nas držale kao robove, a ne kao sebi ravne. Kad im ne budemo trebali, istjerat će nas.

- Nije loše biti ni rob, ako se lijepo živi.

- Ne znaš ti što znači biti rob. Rob mora slušati svoje gospodare. Ugađati im. Vječno se ulizivati i biti zahvalan na milostinji koja mu se udijeli.

- Zar nismo i sada robovi? Danonoćno radimo. Teglimo kao marva, a onako bismo uživali i bilo bi nam baš lijepo.

- Ako misliš da će ti biti lijepo kod pčela, otiđi kod njih. Zamoli ih da budeš njihov rob. Uostalom zašto nisi ostao kod njih.

- Bojao sam se ostati kada sam čuo da je Tika pobjegla iz košnice, a i crveni mravi su bježali, ali ne znam zašto su se svi razbježali.

- Eto vidiš, od dobra se ne bježi. Ako želiš, idi u pčelinjak i uživaj. Kad se zasitiš, vrati se i zapamti u radu i ljubavi je spas.

Opasnost

Tika malo hoda, malo trči. Brine se za prijatelje i prijateljice u mravinjaku. Jesu li preživjeli napad? Što se desilo s onim zvrkastim Jackom Kljunašem? Je li Eta preživjela? Misleći na njih trčala je što je brže mogla.

Kad bi čovjek trčao istom brzinom kao mrav, bio bi brži od konja, ali su mravi mali pa treba vremena dok prijeđu cijelu livadu. Zamišljena i zadihana i neoprezna Tika trči naprijed, a ne zna gdje i kamo će stići. Ne primjećuje opasnost koja ju vreba. Ide ravno u razjapljene ralje sklupčane zmije. Zmija isplazila jezik, i samo treba zatvoriti usta. Tika će sama uletjeti u zamku.

Onaj skakavac, kojega je Tika nedavno srela, skoči pred nju:

- Tika, zmija!

Tika se brecnu. Zakorači unazad, a srce joj snažno zalupa. Hoće iskočiti iz njenih grudi. Skakavac ju gurne malo u stranu.

- Moraš otvoriti četvere oči dok ideš kroz travu. Na svakom koraku vreba neka opasnost. Nisi u svome mravinjaku. Čuvaj se Tika. Sada znaš, zašto imam pet očiju...i hop! hop! Izgubi se u travi.

Tika sva smušena i uznemirena drhturi, ali se ne predaje. Dala je petama vjetra. Rašljastim pandžama¹² na kraju nogu čupka travu bježeći glavom bez obzira.

Odmakla je daleko od zmije, a još joj uvijek srce snažno lupa. Popne se uz jednu vlat trave i – gle čuda! Kakva ju poslastica čeka. Biljne uši omotale cijelu travku. Bjelasaju se na sunčevom odsjaju. Tika odmah navali na doručak, ručak, a možda i večeru.

Najela se. Odmorila i krenula dalje.

---

¹² kandža - jak, povinut nokat na prstima četveronožnih životinja i ptica; pandža; mravi na dnu nogu imaju tri kandže da se lakše penju uz drvo i sl.

Uz jedan grm opazi mravinjak. Čudno da nije osjetila nikakav miris. Priđe bliže. Na humci se odmaraju crni mravi. Neoprezna, kakva je uvijek, potrča prema ulazu. Dočekaše je glavati ratnici:

- Stoj! Tko si?

- Ja sam Tika. Tražim svoj mravinjak, Kraljevstvo Rujana.

- Nikad čuli! odsiječe jedan ratnik, priđe joj i dotakne rilom njezino rilo:

- Fuj, smrdiš po cvijeću!

- Budalo, ja ne smrdim nego mirišem po cvijeću!

- Tko je još mirisao po cvijeću, zaprepastiše se mravi.

- Pa svi mravi po nečemu mirišu! Imaju svoj miris, kaže Tika.

- Nečuveno! Mi šumski mravi nikada ne mirišemo.

- Ja sam livadski mrav i zato tako lijepo mirišem. Mi se prepoznajemo po mirisu.

- Strašno je u takvom mravinjaku gdje se osjeća toliki smrad.

- Ne smrad, nego miris. Zapamtite!

- Zašto si došla u naš mravinjak?

- Zalutala sam. Naše Kraljevstvo Rujana napao je divlji vepar. Ja sam skočila na njega, on je bježao i odnio me na svojim leđima daleko od mravinjaka. Sada sam se izgubila i ne znam gdje sam.

- Što ovi livadski mravi znaju lagati i izmišljati priče.

- Bit će vjerojatnije da si došla špijunirati nas ili se domoći koje larve ili kukuljice koju biste othranili i pretvorili u robinju u svom mravinjaku.

- Ne vjerujete mi?! čudi se Tika, ali ne zna kako im dokazati da nije lopov niti špijun.

Zagledala se molećivo crnim okicama u snažne ratnike šumskih mrava:

- Primite me kod sebe, dok ne doznam gdje je moj mravinjak.
- Ne ide to samo tako. Moramo pitati našega maršala Miroljuba, zloglasnog ratnika koji svim neprijateljima i prijateljima ulijeva strah u kosti.

Dva mrava odu kroz ulaz u hodnik. Vratiše se s radosnom viješću:

- Primamo te!

Uvedoše je kroz mračni hodnik u jednu usku komoricu pred trojicu glavatih mrava kojima su se na isticala čvrsta kliješta na glavi i velika vreća (metasoma¹³) na zatku ispunjena mravljom kiselinom sa žalcem na dnu zatka, to jest vrećice. Jedan je sasvim neprijateljski očeše ticalima o njezina ticala.

Tika zadrhta. Tanke nožice se skoro slomiše od straha. Jedan od trojice mrava ratnika miroljubivo otpoče ispitivanje:

- Tko si ? Odakle dolaziš? Tko te poslao? Koliko vas ima?
- Ja sam Tika! Livadski mrav.
- To ne moraš govoriti. Osjećamo smrad livadskih mrava.
- To nije smrad! pobuni se Tika.
- Što vama miriše, nama smrdi, odvrati glavati ratnik.
- Dolazim iz Kraljevstva Rujana.
- Nikad čuli ... dalje...

---

¹³metasoma je stražnji dio tijela, odnosno tagma, člankonožaca (mrava i drugih kukaca) čije je tijelo sastavljeno od tri dijela, a ostala dva su prozoma i mezozom.

- Naše Kraljevstvo Rujana napao divlji vepar. Ja sam skočila u obranu našega mravinjaka i skočila na vepa... On me na svojim leđima odnio daleko od mravinjaka i ja sam se izgubila. Tražim svoj mravinjak...

- Tko te poslao nama? oštro pita drugi ratnik i svojim kliještama zgrabi Tiku za prednju lijevu nožicu.

Tako ju je snažno stisnuo da je Tika istog trena ugledala sve zvijezde na nebu, ali je hrabro odvratila:

- Nitko me ne šalje, govorim vam čistu istinu.

- Istina je voda duboka. Istina uvijek ima dva lica. I lice i naličje.

- Znači ti si ta čuvena Tika o kojoj se ispredaju priče kako je nagnala divljeg vepa u bijeg, rekoše sva trojica u jedan glas.

- Da ja sam! začuđeno će Tika, ali nisam ja natjerala vepa u bijeg nego tisuće naših hrabrih ratnika.

- E, to smo i čekali da nam kažeš. Gdje su te tisuće vaših ratnika? Želite nas napasti?

- Ne... Ja sam sama... Ne znam za ostale... Zadnja sam ostala na divljem vepu... Zapela sam među njegovim blatnjavim dlakama...

- Pitamo za tisuće ratnika koje su progonile vepa?

- Ne znam! Oni su skočili na zemlju prije mene.

- A gdje se kriju?

- Ne kriju se. Vratili su se u mravinjak.

- Aha, vratili su se, a zašto se ti nisi vratila.

- Izgubila sam trag. Nisam mogla pronaći trag kojim su se oni vraćali.

- Bilo bi bolje da priznaš, stisne ju još čvršće za nogu. Oštra bol presiječe Tiku. Skoro se onesvijestila.

- Sve sam priznala, govorim istinu.

- Ostat ćeš zatvorena u ovoj komori bez hrane sve dok ne priznaš gdje se nalaze ostali ratnici, zaključići ispitivanje jedan glavati ratnik.

Sva trojica ljutih ratnika ispitivača izađoše iz komore u mračni hodnik. Pred uski ulaz u komoricu stadoše dva krupnoglava šumska mrava zapriječivši Tiki izlaz iz komorice i mravinjaka.

Pakao u raju

Nakon razgovora s Kraljicom Majkom Jack Kljunaš se uputio iz mravinjaka na svjetlost dana. Malo se sunčao i grijao na mravinjaku, zadirkivao i provocirao ostale mrave. Kad mu je sve dosadilo uputio se ravno prema pčelinjaku. Eta je primijetila da se Jack Kljunaš nekamo uputio te je pošla za njim.

Bez žurbe i nervoze, veselo poskakujući u ritmu bluza, Jack je dospio pred pčelinjak. Malo promatrao pčele kako izlijeću i dolijeću natovarene peludom, nektarom i vodom. Uživao u zujanju oštih stražarica pred ulazom, a zatim se uzverao uz košnicu do samog leta (letvice koja služi za polijetanje i dolijetanje pčela) zavirio kroz otvor u košnicu i zinuo od čuda. Obilje hrane nalazi se na podu košnice. Zrnca peluda, sitne grinje Varroe, kapljice nektara...

- Halo, prijatelju, odakle ti stižeš, presretnu ga jedna stražarica.

- Ja sam Jack Kljunaš. Dolazim iz Kraljevstva Rujane. Želim biti vaš rob. Dojadilo mi je tegliti od jutra do mraka u mom kraljevstvu bez ikakve koristi. Doduše, više bih volio biti pčela, ali nemam krila. Kad bih imao krila, odmah bi bio pčela.

- Da, da, nasmije se pčela, bio bi odličan trut!

- Eh, to bih najviše volio biti!

- Znam, znam! Ti si mravlji trut koji ne voli raditi. Primamo te, ali više nećeš skitati i vrludati nego ćeš se primiti posla. Iznosit ćeš iz košnice sve smeće koje nađeš na podnici. Moje sestre pčelice neumorno rade, ali među desecima tisuća pčela uvijek se desi neka nezgoda pa uz najbolju pozornost uvijek se nađe nešto na podu. U košnici mora vladati red i čistoća. Inače bismo se porazbolijevali od raznih bakterija i bolesti.

- Odmah se primam posla, veselo će Jack Kljunaš te odjuri unutra i odmah smaže dvije Varroe. Još ih nije niti pojeo, a pred njim se stvori pčela s Varrom na leđima.

- Oslobodi me ove napasti. Zaskočila me na cvijetu evodije.
- Na kakvom cvijetu?
- Evodije.
- Što je to? zinuo Jack.
- Evodija je medonosno listopadno drvo, ako nisi znao. Upravo cvjeta, a nektara je u izobilju.
- Hm, hm, promumlja Jack Kljunaš, možda bi ipak bilo bolje da odem do tog drveta i da uživam u nektaru koliko me volja.
- Uh, prejeo sam se, dođi drugi put. Sada ne mogu raditi. Umoran sam. Bole me noge od silnog hodanja. Moram najprije provariti ove varroe koje sam pojeo.
- Gospodine mrave, nisam te molila da mi napraviš uslugu, nego ti naređujem da odmah skineš ovu napast s mojih leđa inače ću te bocnuti u tu tvoju vrećicu na zatku pa će ti iscuriti sva mravlja kiselina iz nje.
- Joj, baš si dosadna. Znaš da mi se ne će raditi. Umoran sam. Uostalom tek sam stigao.

Uskoro dođe još nekoliko pčela i svojim šištanjem, toptanjem nogama i lupetanjem krilima uvjeriše Jacka da mu je pametnije primiti se posla inače bi mogao biti izujedan i izbačen iz košnice. Pčele ne trpe ljenjivce i neradnike.

Htio – ne htio, Jack se primio posla i počeo skidati Varroe, sitne grinje s pčelinjih leđa. Odustajanja od posla nema. Već se mrak uvlačio u košnicu. Pčele se spremaju na počinak, a Jack Kljunaš pada s nogu tamaneći Varroe i iznoseći otpatke iz košnice. Već su sve

pčele zaspale, a on je uređivao podnicu košnice, jer su ga pčele stražarice tjerale na rad.

Eta, čudesna Eta

Bauljajući izdaleka za Jackom Kljunašem Eta je dospjela pred pčelinjak. Uspjela je vidjeti Jacka kako ulazi u košnicu. Zaboli je glava od tolike bedastoće. Ne može vjerovati da netko može biti toliko glup da sam dođe u opasnost, ali od Jacka se možeš svemu nadati.

Sakrila se pred samim košnicama iza jedne visoke travke i tako neprimjetna dočekala noć. Uvjerivši se da svi u košnici miruju, a stražara na ulazu nema, polako se popela na leto, dođe do samoga ulaza drhtureći od straha, a još više od hladnoće počne ticalima istraživati unutrašnjost. Ticala su joj natekla od silnih raznovrsnih mirisa te je jedva uspjela razabrati da se tu negdje krije Jack Kljunaš. Šuljajući se usmjeravala je svoja ticala prema Jacku i konačno ga pronašla. Stala mu je na lijevu nogu, ali se Jack nije ni pomaknuo. Malo ga je gurnula ticalima i rilcem, ali se Jack ne miče.

- Jack! Jack! gotovo nečujno zaviče. Još jednom ga lupi u zadnji dio tijela, u vrećicu s mravljom kiselinom te se on trže iz dubokog sna.

- Izvolite, Vaš sam pokorni rob, kaže Jack.

- Ne luduj! Ja sam Eta. Došla sam te spasiti.

- Eta, protrlja on oba oka prednjim nogama, otkud ti?

- Kreći, došla sam te spasiti...

- Umoran sam. Spava mi se. Ostavi me na miru.

Izjava je toliko naljutila Etu da ga je tako snažno sastavila nogom po sredini trupa i još ga malo gricnula za stražnjicu da je poskočio lupivši glavom u okvir satne osnove iznad glave te se skljkao na pod kao gromom ošinut.

Eta nije oklijevala. Izgurala ga je iz košnice van. Gurnula ga s letvice pred ulazom u košnicu te je pao na zemlju ispred košnice. Nesretnik se konačno razbistrio i počeo zijevati.

- Baš si dosadna...Aaaaa... Tko te zvao?
- Zvala me ljubav prema tebi. Došla sam te spasiti.
- Dosadna si, zijeвне Jack.
- Idemo. Bježimo! poviče Eta i još ga jednom udari nogom u stražnjicu.

Eta pojuri kroz travu, a Jack požuri za njom. Uskoro su bili izvan dohvata košnice.

- Znaš, Eta, baš i nije lijepo biti rob. Moraš raditi kao konj. Ne daju ti mira ni sekundu. Ne smiješ pomoliti ticala iz košnice. Odmah ti prijete kaznama.

- Znam, znam da je to teško. I naše robinje u mravinjaku teško žive.

- Mi imamo robove?! Nisam znao. Otkada imamo robove?!

- Oduvijek. Ratnici su ih ukrali iz nekog mravinjaka dok su bili još kukuljice, male bebice. Othranili smo ih kao robove i oni moraju obavljati najprljavije poslove. Čistiti, pospremati, i ne smiju izlaziti.

- Strašno! Mislio sam da je biti rob jako lijepo. Samo sjediš i jedeš, a oni te tjeraju raditi do iznemoglosti.

- Zahvalan si mi?

- Nisam! Zašto bih ti bio zahvalan. Snašao bih se ja i bez tebe.

Eta se naljutila na te njegove riječi i pojurila ne mareći kuda ni kamo. Jack je malo zastao, a potom jurnuo za njom.

Uspjeh

Dvojica ratnika-čuvara bulje u Tiku, a potom joj jedan glavonja priđe i zagriže joj srednju desnu nogu. Tika je vrištala od bola, ali nitko nije mario.

- Priznaj! poviče drugi.

- Priznajem, uzvratila Tika.

- Ispričaj sve.

- Ja sam Tika. Ja sam čuveni špijun iz Kraljevstva Rujana. Došli smo vas napasti i zauzeti vaš mravinjak. Cijela armija mrava je opkolila vaš mravinjak i zato je bolje da se odmah predate i da bježite glavom bez obzira.

Jedan stražar odmah odjuri uzanim hodnikom. Uskoro se sjatilo čudo šumskih mrava oko Tike.

- Pričaj! Koliko vas ima?

- Cijela armija. Nepobjediva vojska naše Kraljice Majke koja je isprašila divljeg vepra opkolila je vaš mravinjak. Poslali su me da vas pozovem na predaju i da se odmah povučete, ako ne želite doživjeti groznu sudbinu.

- Tko je vođa?

- Maršal Nebojša.

- Neboj.. – stade im knedla u grlu – onaj što je vodio napad na divljeg vepra?

- Baš taj!

Nastade panika. Neki su već dali petama vjetra hrabro jurišajući iz mravinjaka da se negdje sakriju. Vijeće ratnika počeli izmjenjivati misli tako da ih Tika ne čuje i ne razumije. Nakon oho vremena, jedan se obratio Tiki.

- Želimo pregovarati s vašim maršalom.
  - Nije maršal jeo ludih gljiva pa da dođe k vama. On vam može poslati svoga posrednika, a to sam ja. Doduše, najprije sam trebala izvidjeti ulaze i hodnike, ali ste me uhvatili pa nisam u tome uspjela.
- Mravima se naježe sve dlake na tijelu. Odmah su počeli razgovarati.
- Što da radimo s njom?
  - Smrt! poviče nekolicina.
  - Pamet u glavu.
  - Dogovarajmo se s njom dok naši izviđači ne izvide situaciju i dok se ne uvjerimo u njezine priče.
  - Možda je bolje da pozovemo nekoga od ratnih vođa.

Nakon vijećanja zaključiče suprotno od izjava: „Tika laže! Nema u blizini nijednog jedinog neprijateljskog mrava.“

Uglednici i vođe napustiše zatvorsku komoru. Tika zabrinuta ostade u mračnoj jazbini. Što će s njom biti proleti joj glavom, ali se bezvoljno okrene prema zidu da ne gleda stražare koji su je mučili.

Nadmudrivanje

Dok je Tika bezvoljno čamila u prostoriji, mravinjakom se pročuje da su livadski mravi u blizini. Zarobljena su još dva mrava. Jedan je malo onako, kao da nije baš sam svoj. Priča da je htio biti rob u pčelinjaku, ali mu se posao nije sviđao jer je bio prenaporan. Drugi mrav ne priča ništa, osim što govori, ako je govoru vjerovati, da je došla u pčelinjak spasiti prvoga.

Isljednici su ih počeli unakrsno ispitivati. Nastade opet panika. I oni su iz Kraljevstva Rujana. Prema njihovom pričanju, svi su u pokretu i sele se u novi mravinjak. Ovaj Jack, ako ne laže da se tako zove, nije htio kopati nove hodnike i komore pored onih koje su imali te se odlučio robovati kod pčela. U košnici je bilo više posla nego li u mravinjaku pa se pokajao. Eta ga je noćas izvukla iz košnice. Gdje su ostali mravi iz Kraljevstva Rujana, pojma nemaju.

Zasjeda vrhovno vijeće mravinjaka s njihovom Majkom Kraljicom Julijanom. Nakon mukotrpnog nadmudrivanja zaključuje da Tika nije lagala.

Možda nisu blizu, ali se spremaju zauzeti njihov mravinjak i najpametnije bi bilo pustiti sve troje, neka ih voda nosi, ali će ih ratnici i žbiri¹⁴ pratiti dok ne otkriju u kojem smjeru idu i je li njihova vojska u blizini.

Tiku istjeraše iz mravinjaka, a uskoro se pred njom stvoriše Eta i Jack Kljunaš.

- Otkud vi? začudi se Tika.
- Došli smo tebe spasiti, kaže Jack Kljunaš.
- Nemoj lagati, opomene ga Eta.

---

¹⁴ žbir - onaj koji uhodi drugoga; uhoda, agent, doušnik

- Duga je to priča, pričat ćemo drugi put. Bježimo što dalje, jer ovi nisu nimalo gostoljubivi premda su i oni livadski mravi kao i mi. Potpuno su isti.

Slavna trojka nastavi putovanje. Uskoro su naišli na neke mrave koji se penju uz stablo bukve. Jack odmah stupi u kontakt:

- Mravi, primite nas u društvo.

- Koji ste vi? pitaju mravi stolari.

- Mi smo livadski mravi. Izgubili smo se. Pomozite nam da se vratimo kući.

- Gdje vam je kuća?

- Ne znamo. Mi smo iz Kraljevine Rujana.

- To je sigurno negdje Bogu iza nogu, a možda i dalje, nasmijaše se mravi stolari i nastaviše svoj put.

Trojka se uputi preko otpalog suhog lišća kroz šumetinu dalje. Uskoro se susretoše s crvenim mravima.

- Kakvi su ovo mravi? začudi se Tika.

- To su nekakvi pečeni mravi! ushićeno će Jack.

- Dragi Bože, kako su svi crveni. Sigurno su se pekli u nekom požaru.

- Hej, vi crveni! Zašto ste crveni?

Crveni mravi tek sada primijetiše tri crna stvora crvenkastih nogu te se začudiše.

- Jeste li vi crveni mravi koji su radili u rudniku ugljena?

- Ne, mi smo livadski mravi.

- Zašto vam je trup crn, a noge crvene?

- Ne znamo. Tako smo rođeni!

- I mi smo ovako rođeni.
- Isti smo, kaže Jack Kljunaš, samo ste vi crveni, a mi malo crni, malo crveni.
- Nismo isti! pobuni se jedan od crvenih mrava.
- Mi smo crveni mravi! Najljepši i najvrjedniji na svijetu. Nama nitko nije ravan! poviču uglas crveni mravi, ali se nisu obazirali na trojku nego pođoše dalje, samo se jedna mravica obrati trojki.
- Hoćete li s nama? Budite naši dragi gosti. Rado vas primamo u naš mravinjak.

Nenadanom pozivu se obradovaše i pojure nesmotreno za ostalim mravima u njihov mravinjak. Predstavili su ih na ulazu stražarima s čeličnim rilima na velikoj glavi, a potom su izvijestili i svoju Majku Kraljicu.

Goste počaste i udobno smjeste u jednu komoricu. Jack se odmah izvali na leđa i dignu u zrak svih šest nogu.

- Mili Bože, na svemu ti hvala. Ima dobrih mrava koji će te ugostiti i pomoći u nevolji. Izmučena Tika i umorna Eta utonuše u dubok san.

Ropstvo

Jutro dražesno. Svježje. Sunce miluje kupolu mravinjaka crvenih mrava. Natiskani jedni oko drugih odmaraju se crveni mravi čekajući da počnu s napornim poslovima. Svojim ticalima na kojima je na kraju širok nazubljen rub izmjenjuju prijateljske osjećaje jedni prema drugima. Njegovateljice hrane podmladak. Čim su nahranili podmladak, pozvali su troje livadskih mrava na doručak.

Livadski mravi Tika, Eta i Jack, nisu mogli doći k sebi od čuda. Crveni mravi su hranili jedni druge, a troje crvenih mrava je počelo hraniti i njih i to dodavanjem hrane u usta. Jack je bio oduševljen:

- Ovo sam čekao cijeli život. To je raj. Zineš i drugi te hrane. Ne moraš se mučiti i gristi komadiće hrane, niti sisati izlučevine biljnih ušiju. Zineš i drugi ti stavljaju hranu u usta.

Tika je ipak bila sumnjičava. Odmicala se od svoje hraniteljice i primala tek petinu ponuđene hrane. Mučila ju je pomisao da je hrana možda otrovana, ali ju je njena hraniteljica Pinka razuvjerila zahtijevajući da izlučevine biljnih ušiju ona uzima i hrani nju. Tiki je to bilo pomalo smiješno da hrani odraslu mravicu, ali i zabavno.

Eta se ubrzo uživjela u izmjenjivanje hrane s crvenim mravom Pankerom. Izbuljila je svoje oči u njegov 2. članak koji je izgledao kao pravokutnik, a ne kao kod drugih mrava valjkasto. Na kraju tog pravokutnika nije imao nikakvih bodlji. Zanimalo ju je kako se oni brane od neprijatelja, ali je mudro šutjela.

Nakon hranjenja odvedoše ih u podzemlje mravinjaka prepuno izmeta. Ticalima su im dali do znanja da je čišćenje ovog mravljeg izmeta njihov zadatak.

Eta se dala na posao, a uz malo nećkanja, u znak zahvale za gostoprimstvo i Tika je počela iznositi izmet iz mravinjaka. Jedino je Jack pokušavao zabušavati. Uskoro se pojavio jedan glavati ratnik s čvrstim kliještama, malo prodrmao Jacka Kljunaša te ga uvjerio da se mora iznositi izmet.

Začula se pjesma cvrčaka. Tika i Eta su pokušavale pratiti ritam pjesme. Brže iznose tovare izmeta, a Jack kao Jack luduje i pleše, Opet je došao glavonja čvrstih kliješta na glavi pa se Jack s tovarom triput težim od svoje težine uputio izlazu. Uskoro se pojavila jedna zgodna i vesela mravica pjevajući poput cvrčka. Zahvalila im na obavljenom poslu. Pohvalila Etu i Tiku, priprijetila Jacku. Odvede ih u drugi hodnik u kojem se jedva disalo od mravljeg izmeta. Uz smiješak im je dala do znanja da je ovo sljedeći zadatak. Udaljila se pjevajući poput skakavca.

Tiki je pao mrak na oči. Namrštila se. Bijes ju obuzeo. Škrgutala je i teško soptala od smrada. Izmet je nesnosno zaudarao. Nije se mogla načuditi kako mravi mogu imati tako neuredne i smrdljive hodnike. Jack je došao do sjajnog zaključka:

- Oni su crveni zbog tolikog smrada u mravinjaku. Ostanemo li duže i mi ćemo se crveniti poput pečenog raka.

- Ti si stvarno udaren mokrom krpom po glavi, kaže mu Tika.

Eta zatvori usta i nosi smrdljivi teret izvan mravinjaka.

Uvidjela je Eta kud ljubav može odvesti božje stvorenje, jer da nije ludovala za Jackom ne bi krenula za njim, bila bi u svom mravinjaku i živjela normalnim životom livadskih mrava.

Nastavili su s čišćenjem hodnika i komora cijeli bogovjetni dan. Padali su s nogu od posla, ali su ih crveni mravi redovito prihranjivali i davali im kratke odmore, tek toliko da malo stanu, ali ne i da se počesto odmore.

U sam smiraj dana odveli su ih u njihovu komoricu. Jacka je uznemirivalo čudnovato struganje iza pregrade njihove komorice, a potom neki piskutavi zvukovi kojima nije znao podrijetlo. Tika se čudom čudila kako su tako lako upali u ropstvo. Nije bilo nade da se uskoro spase.

Eta je plakala i žalila se na žuljeve na nogama zbog hodanja i nošenja izmeta. Zударali su po izmetu, ali nisu si mogli pomoći.

Dani su prolazili u istom ritmu. Čišćenje izmeta i prostorija uz kratko hranjenje. Postalo im je sasvim normalno hraniti crvene mrave, a još normalnije da crveni mravi hrane njih. Jack je uživao u takvom hranjenju, ali mu je iznošenje izmeta crvenih mrava bilo užasno te se još jednom uvjerio da biti rob i nije najbolja stvar na svijetu.

Nesloga u Kraljevstvu

Već je selidba u novu nastambu bila pri kraju, kada su se pojedini mravi počeli buniti i prigovarati za svaku sitnicu. Svi su bili premoreni od silnoga posla. Trebalo je ranim jutrom raniti. Prenositi leglo i hranu u novi mravinjak. Kopaju hodnike i komore duboko pod zemljom. Iznose zemlju i prave kupolu iznad mravinjaka od sitnih iglica i suhe trave. Nitko ne vodi računa o nitkovima koji se uvijek negdje zagube i ne rade po cijeli dan.

Stizali su Majci Kraljici zahtjevi da se neradnici oštro ukore, da im se zabrani hrana, da ih se jednostavno najuri iz zajednice, jer nisu dostojni biti članovi slavnoga Kraljevstva Rujana.

Sve je prigovore Kraljica Majka pažljivo razmatrala, pozivala neradnike k sebi. Grdila ih. Opominjala. Prijetila, ali ih i ohrabivala:

- Izdržite još malo pa ćemo svi uživati u blagodatima novog mravinjaka.

Imali su sreću da je mravinjak uz korijenje biljaka na kojima su se namnožile biljne uši te mogu uživati u izlučevinama biljnih ušiju. Ne mora im se donositi posebna hrana. Dovoljno je da ih mravi pastiri malo pričuvalu da ne odlutaju.

Nijedna opomena, ni ukor, ni kazna nisu donijeli poboljšanja. Opomenuti mravi su bili još ljuciji, još revniji u prigovaranju i u izbjegavanju svih obveza. Nastalo je totalno rasulo. Rasap pameti i svijesti cijele zajednice.

Nepovjerenje je prevladalo. Nitko nikome više ne vjeruje. Svi se međusobno odmjeravaju. Svađa izbije svakog časa. Nekome smeta što ovaj ništa ne radi, drugome smeta što ovaj toliko radi, trećemu smeta što oni mravi stoje umjesto da leže. Neki optužuju druge da previše jedu. Jedni se žale da ovi prebrzo hodaju. Jednima smeta što sporo hodaju. Dugi su živčani jer pojedinci nose prevelike terete, treći su ljuti što nose male terete.

I tako se potvrđuje stara izreka da se nije rodio tko bi svima ugodio.

Kraljica Majka nije znala što učiniti. Maršal Nebojša, najistaknutiji vojskovođa u mravljem svijetu, uljuljao se u slavi i skoro ništa ne radi. To koriste smutljivci koji su ljenčarili u debeloj hladovini, podalje od maršalovih očiju.

Kraljica Majka je sazvala Vijeće sigurnosti Kraljevstva Rujana. Vijećalo se dugo i žestoko. Na kraju je usvojena

ODLUKA O PODJELI KRALJEVSTVA RUJANE

- 1. Mlade pčele matice prikupit će svoje pristaše i napustiti Kraljevstvo Rujanu.*
- 2. Svatko od mrava priključit će se onoj matici kojoj sam želi*
- 3. Kraljica Majka ostaje u novom mravinjaku sa svima koji žele ostati s njom.*

Čim je Odluka usvojena, obaviještena je cijela zajednica i tek sada je nastalo natezanje tko će se kome priključiti. Izviđači su otišli s kneginjama u izviđanje terena za stvaranje vlastitih mravinjaka.

Krajem srpnja krenule su kolone trutova i matica na svadbeni let. Nakon oplodnje mlada matica će iskopati rupicu u zemlji i tako započeti novu koloniju mrava.

A trutovi? Oni nakon svadbe nestanu.

Desetkovana zajednica se razmiljela na sve strane. U mravinjaku je ostala Kraljica Majka, vladarica Kraljevstva Rujana sa svojim sljedbenicima.

Isprva je zavladao muk i tišina. skoro su svi veselo poskakivali i radovali se novom životu sa svojom Kraljicom Majkom.

Robovi Eta, Jack i Tika

Tika je često razmišljala o svojoj lakovjernosti i naivnosti. Nije mogla vjerovati da su uletjeli u zarobljeništvo sve uz lijep smiješak i primamljive ponude prijateljstva. Vrtjela je glavom i umovala kako nikome ne možeš vjerovati na lijepu riječ. Moraš uvijek postaviti sam sebi pitanje ne krije li se iza smiješka i lijepih obećanja prikrivena zamka.

Izlaza nije bilo. Bili su u vlasti crvenih mrava koji su ih obilno hranili, njegovali i tetošili, ali ih i tjerali raditi do iznemoglosti. Pretvorili su se u miris izmeta crvenih mrava. Na kilometar bi ih osjetili po tom mirisu.

Kad bi pobjegli, nitko im ne bi vjerovao da su oni livadski mravi iz Kraljevstva Rujana koji mirišu po crvenom i žutom poljskom cvijeću. Bježali bi od užasnog smrada i najbliži prijatelji i rođaci, čak i Kraljica Majka i maršal Ratimir.

Izgubili su svaku nadu u spas. Bezvoljno i tužno nose izmet iz dana u dan. Čiste sve smeće za ono malo hrane koju primaju direktno u usta i ne toliko koliko bi htjeli, nego onoliko koliko im udijeli ona mravica ili onaj mrav koji ih hrani.

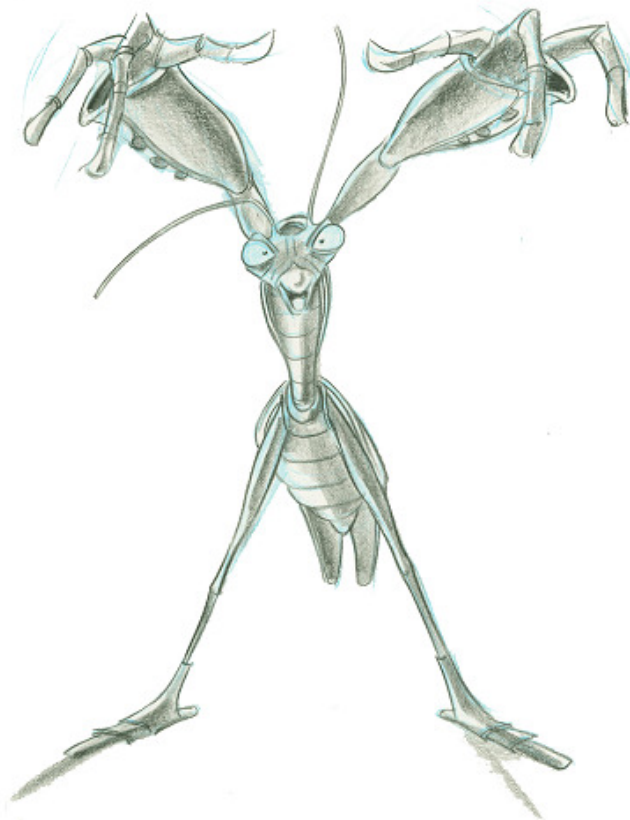
Na opće iznenađenje nastade nekakva gungula i među crvenim mravima. Njih troje su samo čuli kako se crveni mravi međusobno glože i svađaju. Nisu znali zašto niti zbog čega se svađaju.

Jedno jutro nastade kaos. Vreva i gužva u svim hodnicima. Iznose kukuljice, larve, biljne uši, formiraju kolone i odlaze.

U općem metežu zaboravili su na troje robova. Tika predloži da se najprije sakriju u dnu hodnika, ali Jack, taj ludi Jack je imao drugo mišljenje. Priključuju se jednoj koloni mrava koja izlazi iz podzemlja. Tu su i nekakvi krilati mravi.

Eta je uspjela doznati da su ovi krilati mravi mužjaci koji idu s mladim maticama budućim kraljicama majkama na vjenčanje.

Čim su izišli iz hodnika, dignuše se rojevi krilatih mrava i odletješe na stotine strana. Tika, Eta i Jack Kljunaš sakriju se iza prvog žbuna. Već su oslijepili od vječnoga mraka u mravinjaku. Jedva im se oči privikavaju na svjetlost dana. Osjećaju neopisivu ugodu na svome skeletu, glavi, trupu i zatku, to jest vrećici s mravljom kiselinom. Sunce je tako blago, milo. Razdragano su razvalili čeljusti u širok osmijeh. Spašeni su.

Dosadna kreja¹⁵

Upute se bespućem prema Kolištu, širokom proplanku blizu šume. Nisu pravo ni krenuli, kada spaziše uz šumski puteljak crvenkasto sivu pticu modrih krila kako se kupa na putu u suhoj prašini. Kupa se. Zamahuje krilima. Kostriješi se. Valja se u prašini. Posipa se prašinom.

Neoprezni Jack Kljunaš potrča šojki kreštalici, a Tika ga zaustavi u zadnji tren.

- Ne luduj. Ne prilazi. Ptice su naši neprijatelji.

- Zašto bi bili neprijatelji?

- Hrane se svime i svačim, a jedu i mrave.

- Uh! zavrti se Jacku u glavi, a oštra kliješta cvokoću od straha. Sav se naježio. Čeljusti zaškripe od straha.

Eta ga pridrži da se ne skljoka na prašnjavi puteljak. Tika ubrza do suhih trava kraj staze. Sakriju se iza njih. Čude se kreji kako se kupa u prašini.

- To još nisam vidio, kaže Jack.

- Ni ja, tresući se veli Eta.

- Ta nije svoja! doda Tika.

Noge same krenuše u bijeg, ali šojka kreštalica prozbori svojim kreštavim glasom.

- Prijatelji moji! Spasitelji moji! Priđite bliže. Trebam vašu pomoć.

Jack se dade u bijeg, ali Tika upita:

- Želite utažiti glad?

---

¹⁵kreja, (šojka kreštalica, kreštalica) vrsta je ptica iz porodice vrana

- Koje vam gluposti padaju na um, reče šojka.
- Molim vas, gospodo mravi, da me riješite napasnih nametnika – tekuta. Ja vas cijenim i puna sam poštovanja prema svim mravima koji me oslobode tih napasti.
- Vjerujemo Vam, gospođo kreštalice, da trebate našu pomoć, ali mi se vraćamo u naše Kraljevstvo Rujanu. Dalek je put pred nama.
- U Kraljevstvo Rujana? veselo će šojka.
- Da! Znadete li gdje je naše Kraljevstvo?
- Znam. U njemu su moji prijatelji livadski mravi. Oni su isprašili divljega vepra koji je napao njihov mravinjak. U kaljuži još i danas liječi zadobivene rane. Strašni maršal Nebojša mu je pokazao što znači napasti njegov dom.
- Stvarno?! začudi se trojka.
- Najstvarnije... ako ste iz prijateljskog mravinjaka, pomozite mi da se riješim opasnih ušiju koje se razmnožavaju u mome nježnom perju.
- Vrlo rado, ali čeka nas Kraljica Majka. Moramo se brzo vratiti.
- Danima ćete hodati do Kraljevstva, a ja vas mogu odnijeti za jedan tren.
- Hvala, sigurnije su naše noge, odvrati Tika.
- Ja bih radije da me odnesete, veli Jack.
- Vrlo rado. Upravo se perušam da se riješim ovih opasnih tekuta¹⁶, ali vas troje možete mi pomoći da ih se brže riješim. Zavucite se u moje perje i slistite ih svojim snažnim kliještama.

---

¹⁶ tekut - sitan beskrilni kukac iz reda grizličara, nametnik, najčešće na pticama; nazivaju ga i grizlica, sitne uši

- Ne, hvala, rado bismo pomogli, ali bojimo se visine. Radije idemo sigurnijim putem.
- Vi se bojite!? kaže šojka i zakrešti tako snažno da se cijela šuma zatresla od njezinog krika.
- Imate pravo, slatke riječi su nas koštale robovanja. Teško je vjerovati jačemu od nas. Svratite Vi u naše Kraljevstvo, rado ćemo Vam pomoći da se riješite tekuta. A sada doviđenja, odvrati Eta.
- Ako ne znate put, ja ću vam pokazati, prozbori šojka i vine se uvis dovikujući:
- Pođite u ovom smjeru. Za deset dana, ako preživite stići ćete u vaše Kraljevstvo.
- A čime se Vi hranite, znatiželjan je Jack.
- Nisam izbirljiva. Meni je sve ukusno ose, pčele, mravi, pauci, ptičja jaja, miševi, žir, kupina i bukvice, sjeme bukve...
- Oho, i mi smo na vašem jelovniku, poviče slavna trojka i poleti kao strijela nebeska u trnje i kupinje, a šojka kruži iznad njih dovikujući.
- Ne jedem prijatelje!
- Vjerujemo, vjerujemo, zavikaše oni uglas te se izgubiše u trnju i žbunju.

Žuti mravi

Jurili su kao muha bez glave dok nisu izbili na neku čistinu. Tu su stali ispitujući okolinu, ogledavajući se na sve strane. Eta primijeti nešto sitno žuto kako promiče između travki.

- Žuti mravi! izbeči ona oba oka.

- Žuti mravi?! iznenadi se Tika.

- To još nisam čuo! procijedi Jack kroz stisnute čeljusti.

Preplašena kolona sitnih žutih mrava potrči kroz rijetku travu uzvikujući:

- Bježite! Crni mravi nas gledaju!

Tika, Eta i Jack se pogledaše.

- Vidite, i nas se netko boji. Zar izgledamo tako opasno i strašno? pita Eta.

- Ne izgledamo strašno, nego smrdimo po izmetu crvenih mrava, kaže Jack.

- Siroti žuti mravi! uzdahne Tika.

- Hvala dragom Bogu da se i nas netko boji, nasmije se Jack.

- Zaboravio si strašnog vepra? priupita Tika.

- Ne znam što je bilo. Mene su hitre noge odnijele u sigurnost mravinjaka, kaže Jack.

- Srami se, doda Tika.

- Dok drugi gube glavu, ti se skrivaš, ukori ga Eta.

- Nije hrabrost poginuti, veli Jack.

- Nije hrabrost poginuti, hrabrost je braniti se od jačega i pobijediti ga, veli Tika.

Priđu malo bliže prestrašenoj koloni žutih mrava, a žuti mravi zatresu se kao list topole.

- Mi smo livadski mravi. Vraćamo se u naše Kraljevstvo Rujana, prijateljski se obrati Tika.

- Mi smo žuti mravi. Zadesila nas je strašna nesreća.

- Nesreća? upita Eta.

- Živjeli smo u jednom neboderu, tu u gradu, bojažljivo će jedan žuti mravac.

- Živjeli smo u izobilju! kaže neki malac.

- Šećera, slatkiša, kolača, meda... nabraja jedan ogladnjeli žuti mrav.

- I što se desilo? pita Jack.

- Ljudi su nas zasuli kemijskim otrovom! poviče nekolicina.

- Ljudi? Što je to?! začudi se Tika.

- Zar ne znate?! pitaju žuti mravi.

- Ne znamo, zanjišu glavama Eta, Tika i Jack.

- Vi ste neki čudni mravi kad ne znate što su ljudi... odvrtiše žuti.

- Zašto bismo bili čudni?

- Ljudi su oni što žive u velikim nastambama ... Ogromnim kućama ... Katnicama ... Neboderima...

- Kako izgledaju?

- To su vam neki divovi.

- Imaju dvije noge!

- I velika stopala.

- Gaze sve živo pred sobom.

- Nikada nismo čuli ni vidjeli takve nemani, odgovori Tika.
- Sreća vaša.
- Neki su jako dobri, ali većina ih je grozna.
- Zašto su vas napali? opet će Jack.
- Eh, zašto, zašto? Rado bismo i mi znali.
- Tako, htjelo im se.
- Mi živimo samo u velikim zgradama u kojima je toplo.
- Ne volimo hladnoću.
- Ljudi drže sve slastice. Razbacuju se njima. Mi im to pomognemo očistiti.
- Eto, zbog običnih sitnica su nas napali i istjerali iz zgrade u kojoj smo živjeli.
- Sve zbog mrvica šećera, slatkiša, kolača...
- Što ćete sada? radoznala je Eta.
- Malo ćemo lutati ovom livadom pa ćemo se vratiti nazad.
- Ne bojite li se otrova? čudi se Jack.
- Kakvo glupo pitanje. Kada vide, da nas nema, pometu otrov i – zrak je čist, nasmije se kolona žutih mudrijaša.
- Idemo i mi s vama, reče Tika.

Tika, Eta i Jack priključiše se koloni žutih mrava, ne znajući da su žuti mravi za ljude veliki napasnici u kućama, zgradama, neboderima kada se namnože. Ulaze u kuhinje, smočnice i liste sve što im se sviđa. A sviđaju im se svi slatkiši, kolači, sokovi, tjestenina... Većinom su neprimjetni, ali kada ih ima, onda ih ima u svakom

kutku. Neuništivi su, nikad se ne predaju. Što ih se više uništava, oni se bolje šire.

U gradu

Slijedeći kolonu žutih mrava, stigoše u sam grad. Tu su čuda neviđena. Neke limene zvijeri tandrču, brundaju, kloparaju. Užareni asfalt prži. Čudni mravinjaci četvrtastih oblika dodiruju nebo. Muka živa. Žuti mravi se izgubiše u sitnim pukotinama na fasadi zgrade pred koju su stigli, a njih troje, Tika, Eta i Jack, stanu pored zgrade i zaprepaste se silnoj grdosiji, čudnovata oblika, ogromnih stopala.

- To je ljud! zaključí Jack

- Grozno, naježi se Eta.

- Strahota! zadrhta Tika.

- Jesi li ti ljud? upita Jack, ali odgovora nije bilo.

- Bježimo, zaurla Eta, a ogromno stopalo nadvije se iznad njihovih glava.

Bezglavo jurnuše na kolnik, a neka limena zvijer protutnji pored njih odižući ih od asfalta.

Trojka pojuri prema nekom stablu u blizini. Na hrapavoj ispućanoj kori primijete mrava.

- Hej, mrave, tko si ti? Živiš li ti u ovom paklu, radoznao je Jack.

Mrav se okrene i poviče:

- Što vas se tiče! Vodite svoju brigu, a ne moju.

- Mi smo livadski mravi. Vraćamo se u naše Kraljevstvo Rujana. Zalutali smo i sada ne znamo pronaći pravi put.

- Fuj! Gadite mi se, uzvratí nimalo ljubazno crvotoćni mrav.

- Zašto!? razrogaćiše oći.

- Smrdite po livadskom cvijeću. Ne podnosim taj smrad.

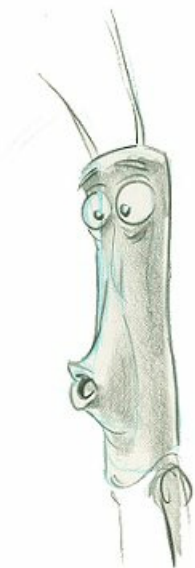
- Ne, to nije smrad – to je miris livadskog cvijeća. Bili smo zarobljeni kod crvenih mrava. Iznosili smo njihov izmet pa smo poprimili taj odvratni miris po izmetu crvenih mrava, odgovori Jack.

- Briga me gdje ste bili. Imam svojih briga, odvрати crvotočni mrav te se izgubi u sitnoj rupici koju su izbušili njegovi preci.

Tika, Eta i Jack samo se pogledaše. Okreću glave na sve strane. Odu na drugi kraj ulice. Limena neman opet protutnji kraj njih. Prestravljeni pojure nazad i nazad. Jurili su toliko dugo dok nisu odmakli od naselja.

Tko živi u takvom mravinjaku? Čudom su se čudili i zaključili da nema većega raja od njihovog Kraljevstva, samo da stignu živi i zdravi do njega.

- Ovo je nezamislivo, zaključiše i nabruse pete žureći uzbrdicom prema šumi.

Mir i sloga u Kraljevstvu Rujana

Nakon odlaska tisuće i tisuće mrava s novim maticama u neke nepoznate i daleke predjele u zajednici je zavladao red, sklad i mir. Žive uredno. Sretni su i zadovoljni. Tek ponekad Kraljica Majka priča mladom naraštaju kako je njihovo kraljevstvo napao divlji vepar, prljava svinja. Razrušio im kupolu mravinjaka. Progutao stotine mrava, a hrabri ratnici su krenuli u protunapad. Tko zna što bi se desilo, da mnogi mravi nisu branili naš mravinjak svojim životom. U rat su krenule i mnoge radnice, čistačice, njegovateljice. Svojim oštrim ubodima natjerali su divljeg vepura u bijeg. U žestokoj borbi istakla se mala Tika. Ugrizla je vepura tako snažno da je ciknuo od bola i dao se u bijeg.

Dok je Kraljica Majka pričala o ratnim stradanjima i strahotama, nad mravinjak se spusti šojka. Zaleprša krilima i počne se perušati. Ratnici navališe na nju, a šojka se nasmije:

- Nosim vam radosnu vijest. Srela sam na rubu šume Tiku, Etu i Jacka. Izgubili su se. Ne znaju put kući. Htjela sam ih donijeti, ali mi nisu vjerovali pa su pobjegli.

Spusti se na stazu nedaleko od mravinjaka. Obrati se mravima.

- Dragi moji prijatelji, napali su me tekuti. Molim vas da me riješite tih napasnika koji mi sišu krv, a ja ću biti vaš stražar i uvijek vas upozoravati svojim kreštanjem da dolazi neka opasnost.

Nakon kratkog vijećanja livadski mravi se dadoše na posao. Smazaše gnjide i žive ličinke tekuta dok si rekao keks. Zahvalna šojka odleti do obližnjeg stabla. Mravi koji su je oslobodili od uši odjure u mravinjak. Jači drži zadanu riječ dok se ne predomisli.

Kraljica se obradovala ovoj vijesti. Prežalila je Tiku i luckastog Jacka i zaljubljenju Etu. Sada je pričala kako se luckasti Jack zaljubio u Tiku, a Eta se zaljubila u Jacka. Jedino nije znala u koga je Tika zaljubljena.

Poslala je skupinu ratnika da priupitaju šojku kreštalicu, zvanu Kreja, gdje su Tika, Eta i Jack i neka ih odnese da ih dovedu u Kraljevstvo Rujana.

Ostali su mravi oduševljeno očekivali povratak ratnika tragača i pripremali se za veliko slavlje.

Šojka nosi spasitelje

Šojka je ponijela skupinu ratnika i pošla s njima do mjesta gdje je susrela slavnu trojku. Kada je došla do ruba šume, gdje je razgovarala s Tikom, Etom i Jackom, spustila je mrave ratnike na tlo, a oni su svojim ticalima pokušali pronaći trag kojim su otišli Tika, Eta i Jack. Trebalo je umijeća i znanja, naprezanja ticala dok nisu razaznali mirise kojima su njih troje obilježili trag.

Put ih je odveo do samoga grada. U gradu su zijevali od čuda. Nitko im nije pričao da takvo nešto postoji. Mislili su da je njihov mravinjak sav svijet, a sada vide neviđena čuda. Neke limene nemani čudnih oblika i još čudnijih nogu kloparaju i tandrču prometnicama. Grozna dvonoga stvorenja trčkaraju i bezglavo gaze sve pred sobom.

Limeni stvor stade baš ispred njih. Široko zine sa strane, a iz utrobe mu izađe ono golemo čudovište velikih stopala.

Ratnici se penju uz to limeno stvorenje s gumenim nogama. Znatiželja ih vuče u čudovište. Zašli su unutra. Pih! Neki čudni smrad im otupi rila. Ništa zanimljivo. Nema tu ničega. Jedva izađoše iz te grozote. Vratili se nazad na nogostup. Sada se sjete da su slijedili tragove, ali su ih izgubili. Ispituju i njuškaju lijevo-desno, ali ne nalaze tragove. Vrate se na rub šume. Šojka ih dočeka i odnese nazad u Kraljevstvo Rujana.

Kraljicu Majku su izvijestili kako su slijedili tragove Tike, Ete i Jacka do nekih ogromnih četvrtastih gnijezda u kojima prebivaju grozna dvonoga čudovišta. Hodaju na dvije noge, a glavom drže nebo da se ne sruši na zemlju.

Kraljica Majka se čudila njihovim pričama i vjerovala da su nesretnici, Tika, Eta i Jack zauvijek izgubljeni u tom čudnom gnijezdu.

U znak zahvalnosti što je pokušala spasiti Tiku, Etu i Jacka, Kraljica Majka je odobrila da šojku oslobode gnijida iz kojih se legu tekuti kad

god joj to zatreba. Šojka odleti do ruba šume i počne kriještati tako silno da je sva šuma odjekivala. Prestrašene srne, jeleni, košute i lanad bježe u gustiš misleći da im šojka najavljuje neku opasnost.

Šojkino kreštanje

Šojka kriči i kriješti, a njezine prijateljice Kreje prihvatile dreku te uznemirile čitavu šumu. Nastao je opći metež. Jeleni i košute, srne i srndaći, lisice i lisci, vukovi i vučice, risovi, zečevi, pa čak gušteri, zmije, bodljikavi ježevi i divlje svinje su preplašeno bježali u dubinu šume tražeći zaklon. U najveći gustiš. Sakrivali se. Strepili od nečuvene opasnosti. Kada se noć zavukla u šumu i mjesec namignuo ćukovima i sovama, nastalo je zatišje. Šojka je bezbrižno hrkala na suhoj grani starog hrasta uvjerena kako čini dobro djelo.

Jadnica nije znala da ne valja biti previše revan u izvršavanju dužnosti. Pretjerana revnost i pedantnost može drugima ići na živce. Bolje je hvatati debelu hladovinu i s vremena na vrijeme se pokazati da znaš svoj zadatak.

Umorna trojka je glavinjala prema šumi. Noge su im odrvenile od današnjeg hodanja. Glava pucala od umora, a čeljusti zveckaju od gladi. U općoj žurbi i trčkanju od mila do nedraga nisu ništa pronašli za jelo. Stomak im se stisnuo kao da ga nema.

Noć se uvukla neopazice u šumu i sakrila vidike na sve strane. Jedino su im rila nagovještavala da ima nešto slasno u blizini.

Nisu ni znali da su stigli u voćnjak. Mirisale su još nedozrele kruške i jabuke, ali su šljive driskulje mamile svojom zrelošću i sočnošću.

Najeli su se do sita. Sve ih boli stomak od tolikog jela. Jedva su odoljeli tolikoj hrani. Tika se izvalila preko jedne raspuknute šljive, Jack se uvalio u sredinu druge šljive. Eta se sakrila ispod jedne jabuke.

Jutro ih je iznenadilo. Došlo je nekako prerano. Još bi slatko spavali, ali su morali krenuti dalje.

Na samom izlazu iz voćnjaka susreli su kolone livadskih mrava. Sa svih strana idu mravi. Nepregledne kolone radnika nadziru glavati

ratnici. Čuvaju radnike od napada. Paze da neki svoje glavi mrav ne odluta pitaj Boga kud i kamo.

Iznenadeni i zaprepašteni stanu i promatraju tu silu raznovrsnih mrava kako ulaze u voćnjake, sišu voćne sokove, penju se na šljive, jabuke, kruške i tamane biljne uši.

Naišlo i nekakvo dvonožno čudovište ogromnih stopala. Promatra svu silu mrava i zadovoljno se smješka. Sretan je što mu mravi pomažu uništiti voćne napasnike, uši, koje sišu sokove iz lišća i plodova pa se voćke suše i otpadaju sa stabla.

Sretni vlasnik uživa gledajući svoje prijatelje mrave kako mu pomažu u održavanju zdravog voćnjaka.

Tika i Eta gledaju kojoj bi se koloni priključile. Jack je već sklopio savez sa šumskim mravima i uzverao se na jednu jabuku i tamani lisne uši. Zaljubljena Eta otrči za njim na jabuku. Tiki nije preostalo ništa drugo nego ih slijediti.

Gle čuda, taman kad je htjela poći na jabuku, jedan ratnik šumskih mrava stao je pred nju i ne da joj da se uzvere na jabuku.

- Tamo su Eta i Jack, u čudu će Tika.

- Ovdje sam ja. Ratnik plemenitih šumskih mrava. Branim pristup špijunima livadskim mravima da pljačkaju naše nalazište biljnih izlučevina, odgovori ratnik.

- I ja sam Livadski mrav. Mi smo isti. Potpuno isti. Rodbina smo, pobuni se Tika.

- Odbij! Mi čuvamo svoje! Niste vi nama ni rod ni pomozi Bog. Strogo vojnički odsiječe ratnik spreman upotrijebiti svoje čeljusti.

- U ovome obilju i izobilju, vi sebi prisvajate jednu običnu voćku.

- Mi smo je prvi zauzeli, izdere se šumski mrav i počne odgurivati Tiku.

Primijetili su to Eta i Jack, te se sjure niz voćku do Tike. Objašnjavaju ratniku da je Tika njihova i da se slobodno može uzverati na stablo, ali je ratnik ostao neumoljiv te je zabranio povratak na jabuku i Eti i Jacku.

- Svašta u tom ludom mravljem svijetu! negoduje Tika.

- Ludi ratnici bi samo nekoga mučili, kaže Eta.

- Pravi se važan! zaključio Jack te sve troje krenu prema nekoj drugoj voćki. Tamo ih zaustavi ratnik crvenih mrava i zapriječi im put. Krenu dalje prema jabuci na kojoj su livadski mravi. Priđu sasvim blizu i veselo objave da su i oni livadski mravi, neka ih puste na svoje stablo.

Glavati ratnik razjapi čeljusti, dotakne Tiku, pa Etu i na kraju Jacka za njihova rila te odskoči u stranu:

- Fuj! Gadite mi se! Vi nemate naš miris po jorgovanu. Niste naši!

- Vaši smo, uvjerava ga Tika, samo je naš miris crvenog i žutog livadskog cvijeća.

- Odvratno, upade drugi ratnik rastegnuvši svoje čelične čeljusti spreman ih upotrijebiti.

- Ne, to je divan miris, uskoči u prepirku Eta.

- Kakvi prostaci! Mirišu po jeftinom livadskom cvijeću! dobaci sa strane još jedan ratnik usmjeravajući svoj žalac na kraju zatka s mravljom kiselinom prema Jacku.

- Nismo mi prostaci! plane Tika.

- Vi ste prostaci i sebične škrstice kada nam ne dozvoljavate da u tolikom voćnjaku utažimo glad i krenemo nazad u Kraljevstvo Rujana našoj Kraljici Majki.

- U Kraljevstvo Rujana? zinuše u čudu ratnici.

- Da, procijedi Jack kroz stisnute čeljusti spreman stupiti u borbu s jačima od sebe, školovanim ratnicima.

- I mi smo nekada živjeli u tome Kraljevstvu, ali se naša Kraljica Majka izdvojila iz tog prljavog smetlišta i osnovala našu novu Kraljevinu Gaće Na Štapu!

- Mi smo ponosni pripadnici toga slavnog kraljevstva. Kraljevstva Gaće Na štapu.

- Čudno ime, prasne u smijeh Eta.

- Svi naši neprijatelji odnesu gaće na štapu, pohvalno će buljooki ratnik s prebijenom čeljusti.

- Samo pazite da i vi sami ne odnesete gaće na štapu, nasmije se Tika te se njih troje okrenu i pođu prema sljedećem stablu.

Jack zastade, jer su gore stršljeni i ose, njihovi smrtni neprijatelji. Ustuknu nazad. Nijemo se pogledaju, a odozgora se javi strašni stršljen:

- Prijatelji, hodite k nama. Ima hrane za sve.

Nepovjerljivo zavrte glavama, ali ih zlokobni stršljen još jednom pozove gore garantirajući im sigurnost.

Ne vjerujući da im neprijatelji pružaju ruku, a rodbina, najbliži srodnici, okreću glavu od njih uzveru se na stablo jabuke jer glad ne pita. Najedu se i nauživaju izlučevina biljnih ušiju.

Sumrak se prikrađao voćnjaku. Tika se tek sada sjeti da pita one livadske mrave gdje se nalazi njihova Kraljevina Rujana. Brzo se sjuri prema stablu livadskih mrava. Upita stražare znaju li gdje je Kraljevina Rujana.

- Tko ste vi? upita stražar.

- Ja sam Tika, radnica i njegovateljica u Kraljevstvu Rujana.

- Vi ste ta čuvena Tika! klikne stražar.
- Tika?! začudiše se svi na tome stablu, a neki slavni junak poviče:
- Bježimo! To je strašna Tika!

Vratolomno se spuste niz deblo i pojure izlazu. Tika ostade zapanjena. Zašto bježe od nje? Ne može vjerovati očima i ušima. Livadski mravi bježe pri spomenu njenoga imena.

Uskoro dotrči zaljubljeni par Eta i Jack te s Tikom krenu za livadskim mravima koji su pobjegli pred samim imenom - Tika, a da im nitko nije rekao ni jedne uvredljive riječi.

Jack je odmah znao pravi razlog. O Tiki se ispredaju legende. Priče su sve žešće i nevjerovatnije. Prepričavaju se zgode o tome kako je neustrašiva Tika, obična radnica među mravima, isprašila divljeg vepra i zadala mu skoro smrtonosni udarac.

I što je najnevjerovatnije pjevaju ode u čast hrabre Tike:

To je naša dika

mravica Tika.

Nikoga se ne boji,

Pred veprom stoji

Vepru se koža ježi

I pred Tikom bježi.

Ovi su se mravi toliko prepali jer misle da je to Tikin duh.

Tika se slatko smijala tim Jackovim pričama smatrajući kako on sve to izmišlja. Jack uvijek uveličava događaje i dodaje svoje verzije. Tako su kukavice bivale heroji, a heroji obične kukavice. Nikad ne znaš na što je sve spreman Jack Kljunaš.

Eta je malo ublažila priče dodajući svoju verziju događaja. Pogledom strijelja Jacka koji je tako umilno doticao Tiku svojim rilom. Na kraju nije mogla podnijeti očigledno očijukanje pa je kao tobože pala i u padu zagrizla Jackovu prednju nogu.

Tika se samo smješkala njihovim pričama i ljubomornoj Eti, jer ona uopće ne voli toga razmetljivca i dosadnjakovića Jacka.

Večer ih je zatekla na putu prema Kraljevstvu Rujana. Konačno su doznali u kojem pravcu moraju poći. Već su se spremali na počinak kada ih prepade oštro šojkino kreštanje. Sakriše se iza velikog busena trave i tu prenoćiše.

Jastreb kokošar¹⁷

Sunce se tek počelo stidljivo pomaljati iza brdovitih vrhova. Nebom kruži jastreb kokošar. Šojka je premrla od straha. Krik joj zapeo u grlu. Priljubila se uz samo deblo te izdaleka izgleda kao bukova ili hrastova guba. Na njegovom bogatom i raznovrsnom jelovniku su kreje, vrane, golubovi, vjeverice, čvorci, a jede i kokoši, pijetlove, zečeve. Malo tko i malo što može izmaknuti njegovom oštrom oku. Specijalnost mu je niski let pa se ovaj put naglo strmoglavio prema našoj slavnoj trojki.

- Eta! vrisne Jack, a jastreb kokošar projuri tik iznad njih. Oštra zračna struja ih povuče za njim. Izvrnuše se na leđa i ostadoše tako ležati mlatarajući crvenkastim nožicama poput plivača na sinkroniziranom plivanju.

Jastreb se poput snažnog Concorda, mlaznog putničkog zrakoplova, zaleti u šumu u brišućem letu između stabala i za dlaku promaši kreju, ali je zgrabio jednu vranu i odjurio s njom u gnijezdo na vrhu brda.

Nastala je dugotrajna tišina. Ni travka se nije pomakla na laganom povjetarcu. Jack se konačno osovio na svoje tanke nogice, a potom ticalom provjerio jesu li Tika i Eta žive. One se nasmijaše njegovoj brizi te se ukočiše i ostadoše tako ležati kao da su zamrle. Jacku potekoše suze, a one prasnu u smijeh.

- Srce mi je htjelo prepući od tuge za vama. Sram vas bilo. Ljuti se Jack, a njih dvije hihoću kao dvije debele kobile. Jedva su se primirile.

- Idemo! progovori Tika.

- Čekaj. Kreja će javiti da je prestala opasnost, zamoli Eta.

- Tko zna što se s njom desilo?

---

¹⁷ jastreb kokošar- ptica grabljivica

Kao da je čula pitanje, kreštalica zavrišti i označi kraj opasnosti. Nije prošla ni cijela sekunda, a nebom zaplovi nova opasnost. Neka velika ptica raširila dvometarska krila kružeći iznad šume. Gotovo je zakrila sunce. Kreja krikne najavivši novu pogibelj. Trojka se zarije u zemlju ispod trave, samo su im virile vrećice sa žalcem na kraju zatka. Ptičurina bistra pogleda i oka sokolova primijeti tri crne točkice sa žalcem na kraju te se nasmije ovim izbezumljenim bokcima koji mu nisu hrana ni za petinu zuba. On vreba krupne živine. Zečeve, lisice, vukove, poneko lane ili jagnje. Kada bi se najeo sitnih mrava? Morao bi jesti dva dana dok bi utažio glad, ali iz puke objijesti sjuri se brzinom od 300 kilometara tik prema njima. Oštrim kandžama zagrebe travu pored njih. Triput klikne i urlikne te se vine nebu pod oblake.

Njih troje gotovo zamrli. Odrvenili. Ukočili se od silna straha i nevolje ljute. Ne dižu glavu. Kreja je već nekoliko puta dala do znanja da je opasnost minula. Oni još uvijek ne podižu glavu.

Konačno se Jack osmjeli, protegne ukočene udove i poskoči na noge lagane:

- Vidi kukavica! Prepale se običnoga sivog sokola. Kada sam ga ja ošinio oštrim pogledom, odmah se vinuo u visine. Da mene nije bilo, tko zna što bi se vama desilo. Kukavice moje sinje, zarile čeljusti u zemlju. Hoće iskopati tunel na drugi kraj zemaljske kugle.

- Jack, vidjela sam samo tvoju stražnjicu kako viri iz trave, dobaci Tika.

- Jedno vrijeme nije mu se ni stražnjica vidjela koliko se ukopao u zemlju, veli Eta.

- Bitno je spasiti glavu! Bitno je biti nevidljiv oku sokolovom. Uvijek se treba čuvati tuđih pogleda.

- Pogotovo zaljubljenih! nasmije se Tika.

- Tko je zaljubljen? pobuni se Jack.

- Tko!?Tko!? Još pitaš! čudi se Tika.

- Ja nisam, pocrveni Jack.

- Ni ja, promuca Eta.

- E, pa nisam ni ja, odbrusi važno Tika, ali vas dvoje se tako milo gledate i stalno dodirujete ticalima. To znači da ste se zaljubili do ušiju jedno u drugo i da se bliži svadba.

- Kakva svadba? Ne da se Jack, a pocrvenio crni mrav kao crveni feferon. Iz očiju skaču crvena srca prema Eti, a malo i prema Tiki. Još je pomalo neodlučan koju više voli.

- Svadba će biti kada nam narastu krila, nasmije se Eta.

Šojkin vrisak uzbuni cijelu šumu. Dolazilo je ono veliko dvonogo stvorenje. Vele da je to ljud. Trojka se opet priljubi uz tlo, a to dvonogo stvorenje produži tik uz njih. Jedva su ostali živi. Skoro ih je zgomio svojim ogromnim stopalima.

Prošlo je dosta vremena dok su se ohrabрили i krenuli prema svome Kraljevstvu Rujana. Jack se duboko zamislio. Strašne opasnosti su se jutros nadvile nad njihove glave. Što si dalje od svoga doma, od svoje nastambe, od svojih rođaka i prijatelja, opasnosti postaju sve veće i ozbiljnije. Čim se dokopa svoga mravinjaka, neće ga nikada više napuštati.

Tika je bila umorna od silnih događanja. Osjetila su joj već otupila od silnih borbi s neprijateljima i s tobožnjim prijateljima koji te vole dok im trebaš i vole te samo zato što im trebaš.

Najviše ju je mučila nesloga među mravljim zajednicama. Misli da ti nitko nije veći neprijatelj od najbližih srodnika. Zašto se mravi međusobno ne vole i ne podnose? Grizu se. Tuku se. Napadaju jedni druge i vječno lutaju u potrazi za sigurnijim i boljim mravinjakom. U potrazi za boljom i izdašnjom hranom.

Eta je umovala kako bi svijet izgledao divan kada bi se svi međusobno slagali i voljeli. Kada bi svi pružali ruku prijateljstva i pomagali jedni drugima.

- Svijet je upravo takvo mjesto na kojem svi svima trebaju, a nitko nikoga ne podnosi. Vole se i ljube međusobno sve dotle dok im onaj drugi nije od nikakve koristi, odgovara Tika.

Jack je ostao pri svome pametovanju:

- Najbolje je ostati sitan i neprimjetan. Čim se među drugima istakneš, već svi smišljaju planove kako da ti naude. Kako da te sapletu.

Tika je i dalje vjerovala da svi stvorovi na zemaljskoj kugli imaju svoju svrhu i svoju zadaću. Razmišljajući o svemu i svačemu zaključila je: „Što bi u svijetu bilo da na zemaljskoj kugli ne postoje već 350 milijuna godina ovi sitni mravi. Oni su čuvari prirode. Održavaju higijenu u prirodi. Uklanjaju trulež i nečistoću. Razgrađuju debla. Čiste strvine do kostiju. Oni su najbitnija karika u prirodi, a oduvijek su tako mali, sitni, neprimjetni.

Vremena su odnijela ogromne dinosaure, carstva, kraljevstva, a sitni mali mravi još uvijek šire svoju mravlju zajednicu, a međusobno se ne podnose, tuku se i glože.

Što bi se desilo kada bi svi bili tako dobri jedni prema drugima. Da li bi to bio pakao ili raj, ili bi to bio cijelome svijetu kraj.

Brze nogice su ih nosile u smjeru Kraljevstva Rujane. Bili su sve bliže svome mravinjaku, a izgledalo je da su sve dalje i dalje.

Kopkala ih je i sumnja da u svome mravinjaku neće biti dobro došli. Njihova mjesta su zauzeli drugi. Samo se rijetki još sjećaju Tike, Ete i Jacka. Jedino ih Kraljica Majka čuva u svom srcu i čeka otvorena srca da joj se vrate izgubljena djeca. Ničije srce nije veće od majčinog srca.

Evo ih, stižu, samo što nisu zakucali na vrata mravinjaka, ali ih je na povratku opet zatekla noć. Morali su se sklopčati uz busen trave i prenoćiti.

Zavist

Počeli su neki mravi, a još više mravice negodovati što se Kraljica Majka toliko raduje Tikinom, Jackovom i Etinom povratku.

- Kao da su oni najvažniji i najvrjedniji u cijelom Kraljevstvu Rujana, negodovala je sunčajući se na kupoli mravinjaka mravica Uznos.

Zvali su je Uznos jer je svemu i svačemu prigovarala i sve joj je išlo uz nos, premda mravi nemaju nos nego ticala kojima međusobno komuniciraju, to jest razgovaraju, istražuju, ispituju i njuše. Ticala služe svemu.

Mravica Uznos danima rogobori i nagovara ostale mrave protiv ovolike brige za ovu trojku o kojima se ispredaju priče. Svjedok je da se za vrijeme napada divljeg vepra Jack sakrio u najudaljenije komore, da je Eta trčkarala preplašena hodnicima plačući i tresući se od straha, jedino nije znala što se zaista desilo s Tikom. Nije vjerovala da je Tika jurišala u neki napad na vepra, a još manje da ga je dva-tri puta izujedala i nagnala u bijeg.

- Sve su to laži, dragi moji! Taman je ona kržljavica i ništ' koristi jurišala u obranu Kraljevstva. Hajte, molim vas, sve su to izmišljotine. Ako je Tika ostala živa, vjerojatnije je da se negdje sakrila, nego da se časno borila. Ako ćemo pravo, svi smo se mi borili. Zar nije tako? Svatko se borio koliko je mogao i koliko je stigao. Trebalo je Kraljevstvo braniti i nakon napada od osa, stršljena, ptica. Sada su tolike upale oko njihovog povratka. Jack je obična kukavica, plašljivac i smotanac. Taj ne zna ni kako se zove, a sada mu se priređuje doček. Koliko je hrabrih mrava izgubilo živote braneći kraljevstvo, a o njima nitko i ne govori. Samo su svima puna usta Tike, Ete i Jacka. Sramota!

Rogoboreći i puntajući druge svakog je dana dobivala sve više pristaša i protivnika Kraljice Majke. Svi su počeli jadikovati što su bili toliko bedasti te su ostali s Kraljicom Majkom, kojoj uopće nije stalo do njih i njihove dobrobiti.

Doušnika i tužibaba ima na svakom koraku pa su sve te riječi doprle i do Kraljice Majke. Pozvala je pred sebe mravicu Uznos.

Razgovor je počeo tako veselo i sretno da je Kraljica Majka skoro zaboravila zašto je pozvala mravicu Uznos. Mravica Uznos je prišla tako veselo i dobrohotno Kraljici Majki iskazujući duboko poštovanje prema vladarici i svoju neopisivu sreću što ju je Majka Kraljica pozvala k sebi na razgovor.

- Vaše Veličanstvo, duboko se naklonila i savila prednje noge do poda govoreći, tako sam sretna i počašćena što imam čast biti u vašoj blizini. Čime sam zaslužila toliko poštovanje?

- Draga moja vrijedna mravice Uznos, čula sam da se nešto ljutite i da Vam nije po volji što se pripremamo za doček Tike, Ete i Jacka.

- Da se ja ljutim!? Nevjerojatno što sve mogu izmisliti! Ja jedva čekam njihov povratak.

Glumila je radost i sreću, a u sebi je kipjela od bijesa i ljubomore.

- Tako sam čula...

- Tko Vam je to rekao?! Lažu! Hoće me ocrniti pred Vama, a ja Vas uvjeravam da sam najsretnija među svim mravima što će se naši slavni prijatelji vratiti. Jedva čekam da ih vidim.

Nije Kraljica Majka jela ludih gljiva pa da povjeruje mravici Uznos, nego joj lijepo objasni zašto je važno dočekati slavnu trojku.

- Draga moja vrijedna i plemenita mravice Uznos, Vi dobro znate da se o Tiki i njenom herojskom podvigu pričaju priče. Ona je postala ponos i legenda našega Kraljevstva. Zbog nje smo postali sigurni da nas nitko neće napasti. Jedino se mi između sebe možemo uništiti i izmrviti na još sitnije mravinjake, a tko zna kako će tko od nas proći u tim malim krpicama od mravinjaka.

- U pravu ste Vaše Veličanstvo. Ja to svima govorim, ali zli jezici žele svakome napakostiti pa tako pričaju svašta i o meni i o Vama.

- O meni!? začudi se Kraljica Majka.

- Da, da, o Vama. Pričaju da ste stari i nemoćni da nam je Kraljevstvo na rubu propasti, da će nas vjerojatno okupirati neki drugi mravi. Priča se da dolaze žuti mravi, crveni mravi, crni mravi, a neki najavljuju i nekakve zlokobne termine!

- Nevjerojatno, zinula Kraljica Majka, a u glavi joj se zavrtjelo, te je odmah pozvala psihologe i psihijatre da ovu mravicu Uznos pregledaju i ustanove je li s tom mravicom sve u redu.

Za Kraljicu Majku je ta priča bila zaključena, ali ne i za stotinjak sljedbenika mravice Uznos koji su nastavili unositi nemir i neslogu u mravinjaku.

Čudesna krila

Tika, Eta i Jack proveli su još jednu noć na otvorenom. Noć je bila burna. Nebo se prolamalo od grmljavine i obilne kiše. Munje su treskale na sve strane. Stisnuti jedno uz drugo zavlačili su se ispod širokog lista, ali su svejedno bili mokri kao miševi.

Drhturili su i tiskali se jedno uz drugo grijući svoja slabašna tjelešca. Voda je sve više dopirala do njihovih nogu. Trozube oštre kandže već su bile u vodi. Uskoro im voda preplavi koljena. Pužu uz neko tanko drvce. Bježe od poplave. Eta se skoro skotrljala u vodu, ali ju je Tika u zadnji tren pridržala da ne padne u potočić koji je stvorila obilna kiša.

Tu su ostali sve do jutra. U sam osvit, još se nije pravo ni razdanilo, neko dlakavo stvorenje se prislonilo uz tanko drvce. Bila je to mlada srna. Umalo ih je prignječila, ali su vještim skokom doskočili na leđa i zavukli se među suhe dlake.

Srna laganim korakom krene prema širokoj livadi. Oprezno okrene glavu, načuli uha, pričekava trenutak da se uvjeri da ne vreba opasnost i tek tada počne pasti svježu travu.

Trojka se nađe u nedoumici. Nisu znali što bi bilo najpametnije. Ostati na leđima srne ili se spustiti na vlažnu i mokru travu.

Mučila ih je mogućnost da se srna daje u bijeg pred neakvom opasnošću i odnese ih pitaj Boga gdje i kamo.

Na kraju se odluče na silazak te siđu niz srnine prednje noge na mokru travu.

Jutro je prohladno. Zemlja se isparava. Putevi su vlažni i mokri. Tiku bole svi udove. Eta i Jack se žale na bolove u leđima. Nešto ih strašno pecka baš gore na leđima. Bolovi su strašni. Muči ih i glad. Nema hrane u blizini. Veru se uz neku travu punu biljnih uši. Goste se njihovim izlučevinama.

Silaze na mokru travu. Tika ih požuruje, ali oni se jedva kreću. Bole ih svi udovi. Tijelo im se raspada. Leđa pucaju.

Tika im pokušava pomoći, a onda naglo ustukne:

- Vama rastu krila!

- Krila! poskoči Eta u čudu.

- Rastu mi krila, poskoči Jack od sreće i mlatara krilima, ali umjesto da poleti uvis, glavom udari u lokvicu vode.

- Hahahahahahaha! nasmije se Tika.

- Hihihih! Ovako se leti! zaleprša krilima Eta i pljusne u lokvu kraj Jacka.

- Hehehehe! puca od smijeha Tika.

Jack se uspravi, zamahne krilima da poleti, ali se opet skljoka u lokvu. Izvuče se iz lokve, popne se na vlat trave. Sunce mu osuši mokra krila. Jack poskoči uvis lagan kao perce i započne svoj prvi let. Vine se još više i počne ludovati:

- Svadba, svadba!

- Svadba, svadba! veselo će Eta i poleti za Jackom.

- Svadba? upitno će Tika.

- Svadba, svadba, svadba! pomahnitalo viču Eta i Jack.

- Znači da su vam zato izrasla krila? pita Tika.

- Tako je! povikaše i odlepršaše preko visokog grma.

- Sad sam ja strah i trepet! Ja sam sivi sokol! viče Jack.

- Mi smo leteći mravi! zaviče Eta i poleti iznad Jacka.

- Ja sam pčelac! raduje se Jack.

- Budalo! Nisi pčelac! Ti si mrav, ljuti se Eta.
- Mravlji trut! dobaci Tika.
- Doviđenja! poviču njih dvoje gubeći se Tiki iz vida, a ona za njima vikne:
- Sretno vam bilo!

Dok je zaljubljeni par lebdio na krilima ljubavi, Tika se našla sama na velikoj prostranoj livadi ne znajući kuda krenuti. Jack i Eta odlepršaše daleko, daleko... Tamo će negdje zasnovati svoje kraljevstvo, svoj mravinjak. Eta će postati Kraljica Majka. Živjet će sretno i veselo.

Jači kvači

Nakon dugo vremena Tika je sama samcata. Nijednoga mrava nema u blizini. Vlažna trava i blatnjavi put joj otežavaju kretanje. Slutila je da je mravinjak negdje u blizini, ali nije znala u kom smjeru krenuti.

Krenula je vođena nekim unutarnjim instinktom. Nakon dugotrajnog hodanja uzverala se uz neko drvce i u daljini ugledala mravinjak. Bila je uvjerenjena da je to njen mravinjak, Kraljevstvo Rujana.

Požuri se da što prije stigne u svoj topli dom i da nakon dugo vremena bude na sigurnom i u toplom.

Reći će svima u mravinjaku da su zaljubljeni par Eta i Jack Kljunaš otišli na svadbeni pir.

Trčala je brzinom munje. Konačno joj se osmjehnula sreća, ali još nije bila sigurna je li zaista to njezin mravinjak.

Kada ju je trag doveo bliže mravinjaku, uvjerala se da je to sada sasvim novi mravinjak iz kojega izvire ljubav, sloboda i sreća.

S kupole mravinjaka stražari su ugledali Tiku. Prepoznali su je i potrčali joj u susret. Tika im je potrčala u susret, a stotine mrava veselo je klicalo i trčalo prema njoj.

Susret je bio dirljiv: Stotine livadskih mrava opkolilo je Tiku nastojeći je dodirnuti ticalima.

Tika se smijala, izmjenjivala nježne dodire sa svima i zatražila da ju puste Kraljici Majki koja ju je čekala na samome ulazu.

Ljetnu tišinu presiječe kreštalica. Snažno je zakreštalala najavljujući opasnost. Prestravljeni mravi popadaše od straha, a Tika potrča šojki koja se spustila na kupolu mravinjaka.

- Ti si zaista naša prijateljica? radoznala je Tika.

- Jesam. Oduvijek sam prijateljica livadskih mrava koji me rješavaju napasnih ušiju. Tika joj veselo i prijateljski priđe još bliže. Šojka nije

odoljela svojoj pohlepi. Oštrim kljunom zgrabi Tiku i proguta je. Guta sve mrave koji su se zatekli u njezinoj blizini. Podmuklo zakriješti:

- Zabuna! Mala zabuna. Izazivali su me. Rugali su mi se!

Nasmije se te odleti na rub stoljetne šume.

Prestravljeni mravi, radnici i ratnici, pohitaše na svoje položaje braniti svoj dom i od prijatelja i od neprijatelja uvjereni da jači drži zadanu riječ i poštuje prava slabijih sve dok ih ne prekrši.

Kreštalica nastavi kriještati rugajući se mravima:

- Hahaha! Glupi naivni mravi. Moraju znati tko je jači i tko vlada ovim prostorima. Crknut ću od smijeha. Glupi su kao tele. Gluplji od najglupljeg magarca.

Iz nebeskih visina sjuri se jastreb kokošar, zgrabi šojku i odnese je za doručak svojoj djeci što su ispružila gole vratove u gnijezdu.

Kada je Kraljica čula za tragediju, skoro joj je srce prepuklo od tuge za hrabrom Tikom, a oči joj se navlažiše suzama.

Bilješka o autoru:

Dragan Mišćević

Rođen je 5. velječe 1947. godine u selu Paklenica gdje je završio četiri razreda osnovne škole. Više razrede osnovne škole završio je u Novskoj.

Zahvaljujući izvanrednoj profesorici Miri Lončar u Srednjoj ekonomskoj školi u Novskoj oduševljavao se satovima hrvatskog jezika, a posebno ga je motivirala za pisanje i čitanje, te je nakon srednje škole diplomirao na Odsjeku hrvatski jezik i književnost na Pedagoškoj akademiji u Pakracu, a uz rad i apsolvirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu na odsjeku hrvatski jezik i književnost.

Početak pisanja i prvi honorar seže u rano djetinjstvo kada je dvostruko nagrađen od tate i mame jer je napisao nekakvu rugalicu o braći, pa su ga oboje izdevetali, jer se braći ne smije rugati, a on se i nije rugao nego je samo napisao kako je bilo. Bila je to živa istina,

ali je još življa istina da je dobio poštenu porciju, pa mu pisanje nije još dugo padalo na pamet.

Pisanjem se, javnim, uglavnom, nije bavio. Tek ponekad bi objavio poneku vijest u lokalnom listu i konferanse programa za školske priredbe. Jedan kraći igrokaz „Bele“ imao je 1967. premijeru u rodnom selu. Nekoliko kraćih igrokaza i dramatizacija priča napisao je za školske priredbe. Vodio je dramsku, scensku, recitatorsku u školi i mjestu. Dugo godina vodio KUD u Kloštru.

Nekoliko započetih djela ostalo je nedovršeno jer je ocijenio da ona baš i nisu za Nobelovu nagradu.

Kontakt:

e-mail: bajokan@gmail.com

Sadržaj:

Vepar razara mravinjak	05
Ruševine	08
Raj ili pakao	10
Ponos i tuga	15
U zarobljeništvu	16
Jack traži Tiku	20
Borba za opstanak	22
Strahote	24
Hoću-neću, neću-hoću...	28
Tajna ljubav	30
Opasnost	33
Pakao u raju	38
Eta, čudesna Eta	41
Uspjeh	43
Nadmudrivanje	45
Ropstvo	48
Nesloga u Kraljevstvu	51
Robovi Eta, Jack i Tika	53
Dosadna kreja	55

Žuti mravi	58
U gradu	62
Mir i sloga u Kraljevstvu Rujana	64
Šojka nosi spasitelje	66
Šojkino kreštanje	68
Jastreb kokošar	74
Zavist	79
Čudesna krila	82
Jači kvači	85
Bilješka o piscu	88
Sadržaj	90

Prilog – Ugovor o korištenju digitalnih knjiga

Digitalne knjige by Impero present dopušteno je koristiti samo za osobne potrebe korisnika, čime želimo izbjeći bilo kakvu mogućnost zloupotrebe autorskih prava autora knjige. Korisnici ih mogu slobodno pregledavati, kopirati, umnožavati te pokazivati i slati prijateljima ili svim onim za koje misle da bi ih takvo što moglo zanimati, no svaka druga vrsta distribucije digitalnih knjiga ostaje isključivo i nepovredivo pravo stranice www.digitalne-knjige.com.

*Nenad Grbac iz Zagreba, kao nakladnik, s jedne strane (u daljnjem tekstu: nakladnik) i posjetitelj stranice www.digitalne-knjige.com kao korisnik usluge (u daljnjem tekstu: korisnik) zaključuju klikom na link *Prihvaćam ugovor o korištenju knjige prije njezina preuzimanja*(download), sljedeći:*

UGOVOR O KORIŠTENJU DIGITALNIH KNJIGA by IMPERO present

čl. 1.

Ugovorne strane su suglasne da se digitalnim knjigama nakladnika korisnik može koristiti samo za osobne potrebe, pri tome ničim ne ugrožavajući autorska prava nakladnika i pisaca koji su nakladniku dali suglasnost da objavi njihovo djelo.

čl. 2.

U skladu s prethodnim člankom, korisnik knjigu može pregledavati, kopirati, umnožavati i slati svima onima za koje smatra da bi ih knjiga mogla zanimati, a nije mu dopušteno mijenjati sadržaj knjiga, dopunjavati ga, kao ni bilo kakva izmjena u izvornome kodu knjiga (bilo u binarnom ili izvršnom obliku).

čl. 3.

Ugovorne strane su suglasne da je svaka druga vrsta distribucije digitalnih knjiga nakladnika zabranjena odnosno isključivo i nepovredivo pravo nakladnika.

čl. 4.

Slijedom prethodnog članka zabranjena je bez znanja i suglasnosti nakladnika i pisaca bilo kakva komercijalna ili reklamna upotreba digitalnih knjiga, njihovo korištenje u državnim i privatnim ustanovama (fakultetima, školama, knjižnicama, knjižarama i slično).

čl. 5.

Temeljem članka 3. ovoga ugovora zabranjena je i distribucija digitalnih knjiga nakladnika putem elektroničkih medija i Interneta.

čl. 6.

Ovaj ugovor zaključuje se na neodređeno vrijeme, a sve sporove proizašle iz njega ugovorne strane će nastojati riješiti sporazumno, dok se u suprotnome ugovara stvarno nadležan sud u Zagrebu.

Dragan Mišćević

MRAVICA TIKA

Vlastita naklada

Nenad Grbac
Srednjaci 22, Zagreb
Mob: 095/853-03-40
E-mail: digitalne.knjige@gmail.com

Urednik:

Nenad Grbac

Mišćević, Dragan

MRAVICA TIK

www.digitalne-knjige.com

ISBN 978-953-354-317-8